

Domoljub

V Ljubljani 29. maja 1940

Leto 53 Štev. 22

Živeti hočemo!

Na kmečko-delavskem taboru v Murski Soboti je imel v imenu celotne Kmečke zveze predsednik osrednjega vodstva Mladinske kmečke zveze g. Ludovik Puš naslednji govor.

O kmečkem stanu

Nekateri ne vedo, drugi pa nočejo vedeti, kaj je kmečki stan. Poklicati bi jih bilo treba na ta oder, pa bi brez učenih razprav takoj vedeli: trden gruntar se je postavil ob stran malega in sirotnega posestnika-želarja, ob gospodarju stoji hlapec, ob gospodinji dekla, ob vinogradniškega posestnika se je uvrstil viničar iz Haloz in Slovenskih Goric; med vso to, socialno tako pestro množico so se pa v prelepem številu pomešali poljedelski delavci iz naše Slovenske Krajine. Vi vsi, ki res ne veste, ali pa ki nočete vedeti, kaj je kmečki stan — pogledjte te obraze, prisluhnite enotnim utripom teh src in poslušajte njihovo skupno jasno misel — in enotno voljo: to je kmečki stan.

Slišali ste in še slišite o nekako kmečko-delavski fronti, pa spet o neki ljudski fronti. Med kmečko ljudstvo prihajajo učeniki, ki pripovedujejo, da se mora žetar postaviti zoper kmeta-gruntarja, bajtar zoper posestnika, poljakji delavec in hlapec zoper svojega gospodarja — sedanjí red, da ni pravičen. Ne trdim, da je — in urediti se mora na novo. Toda trdim, da taki nauki netijo v kmečkem stanu samem razredni boj, da bi razklali kmečko skupnost na dvoje. Pregovor pa pravi: Kjer se pripravata dva, tretji dobiček ima. In za to gre! Vsem, ki podpihujejo revnejše plasti kmečkega ljudstva proti premožnejšim, povemo enkrat za vselej: nobene ljudske fronte ne potrebujemo, ker jo že imamo. Naša ljudska fronta je Kmečka zveza! Tu smo enotni in ne bomo dopustili, da bi na račun kmečke razcepljenosti in neenotnosti še kdaj, kdor koli vlekel dobiček.

To izjavo naj vzamejo na znanje vsi, ki so se z njo posebno vneto lotili bolečih socialnih ran na telesu kmečkega stanu — ne zato, da bi jih zdravili, ampak, da bi jih zastrupili in da bi tako kmečko stanovsko skupnost umorili. Proč od našega kmečkega telesa! V svojem jedru je zdravo ter močno in vas ne potrebuje.

Za gospodarski razvoj in obstoj

Ce bi nas kdo vprašal, kaj hočemo, kadar se zbiramo na taborih, bi bil naš odgovor kratek, a povedal bi vse: *Živeti hočemo*; Živeti v gospodarskem in stanovsko-kulturnem

pogledu, kakor se za krščanskega človeka v XX. stoletju spodobi.

V naših časih bi ne bilo nič čudno, če bi nas takoj vprašali: Na čigav račun? Na račun nikogar. Slovensko kmečko ljudstvo hoče živeti na svoj račun? Na račun nikogar. Slovensko kmečko ljudstvo hoče živeti na svoj račun. Kmečka zveza ne pripravlja boja stanu proti stanu; zakaj vsi stanovi so potrebni. Ne zahteva ničesar na tuj račun. A dopustiti ne more in ne bo dopustila, da bi drugi sloji živeli na kmečki račun. Proglašamo stanovsko vzajemnost, ki izključuje vsak razredni boj, a zavračamo nepošteno izkoriščanje, pa naj pride od koder koli.

Na svoj račun torej! S svojimi pridnimi rokami in z znojnim čelom si hoče služiti naš kmet — pa naj bo gruntar ali kajžar, posel ali kmečki delavec — svoj kruh. Toda dati mu je treba vse možnosti, da mu bo življenje omogočeno.

Najprej zemlja! Brez zemlje kmečkemu človeku ni življenja. To čutite zlasti tisoči prekmurskih sezonskih delavcev: če bi imeli dovolj zemlje doma, bi ne hodili v trdo tujino po prigrane dinarje, ampak bi delali doma. To čutijo z vami tisoči in tisoči drugih, ki nimajo koščka zemlje. Ljubi Bog, zemlje je res v Sloveniji tako malo! Pa vendar vidimo in vemo, da jo imajo velike kose ljudje in ustanove, ki jim je ni treba; imajo jo zelo ljudje, ki niso naše krvi in našega jezika. Naš kmečki človek jim je samo za hlapca. Ali moremo mirno gledati, da služi slovenska zemlja za zabavo in oddih in za luksuz, naše kmečke roke pa iščejo trdega dela v tujini? Ne moremo! Premalo imamo zemlje, da bi se kdo smel samo igrati z njo in preveč jo imamo radi, da bi jo gledali v teh mrzlih rokah, ki jo bodo hladno zapustile ob prvi nevarnosti. Naš kmečki človek jo hoče ne samo obdelovati in iz nje telesno živeti, ampak jo hoče tudi z vsem srcem ljubiti in zanjo — če treba — trpeti.

Drugo je tako javno gospodarstvo, da bo mogla pridna roka na koščku zemlje tudi živeti. Tako se mora urediti naš skupni jugoslovanski dom, da bo tudi in zlasti kmečki človek videl v svojem delu možnost življenja. Če garaš od zore do mraka, pa gre tvoje gospodarstvo rakovo pot, pa svojih otrok ne moreš spraviti do koščka kruha, pa na star dan v pomanjkanju živiš, gre naša ladja v krivo smer. Krmarji jo morajo okreniti tako, da bo kmetu, naj bo velik ali majhen, naj bo hlapec ali poljski delavec, zagotovljeno pri njegovi pridnosti, varnosti in poštenosti, tudi človeka dostojno življenje na zemlji, ki je obde-

luje. Onim kmečkim otrokom, ki ne bodo mogli ostati doma, preskrbeti obstoj v domači industriji, ki naj se močno razvije in obdrži tesne stike s kmečko zemljo in življenjem na njej. Ta nujni klic ni nobeno kmečko samoljublje, ampak je neodložljiva državna in narodna potreba.

Ne bom v podrobnosti našleval, kaj in kako; nič o cenah, o trgovini, o orodju, gnojilih, o zavarovanju itd. Vse to je bilo stokrat že povedano. Samo še enkrat ponavljam: to niso kmečke marnje, ne votla gesla Kmečke zveze; to je nujna narodna in državna potreba.

Ohranjevanje stanovsko-kulturnih vrednot

Kruh je prvo. Zato KZ postavlja na prvo mesto zahteve po gospodarski in socialni ureditvi razmer na kmetih. Nekateri — in teli je veliko — mislijo, da je KZ s tem opravila vse. Imajo jo za zgolj strokovno, gospodarsko — ali še bolj moderno — interesno organizacijo; kjer se neha gospodarski interes, je za KZ plika.

Vsi ti se hudo motijo. KZ je zastopnica kmečkega stanu, ki ni samo delovna, gospodarska, recimo telesna skupnost, ampak tudi skupnost duš in src. Ali moreš človeka raztrgati na dvoje in ločiti dušo od telesa? Samo, če ga umoriš. Ali moreš stanu, ki ga sestavljajo vendar ljudje s telesom in dušo, razcepiti v dva dela in ločiti gospodarsko stran od duhovne? Samo, če ga razcepiš in ubiješ. Iz njega si naredil razred.

Zato ima KZ v svojem načrtu tudi skupno ohranjevanje in opeševanje kmečkih duhovnih vrednot, kakor vere, stanovske izobrazbe in zavesti in kmečke kulture. To vse je več ali manj znano. Le eno bi rad posebno poudaril: Kar KZ na tem področju odkriva, neguje in ohranjuje, je osnova, temelj vse pristne slovenske narodne kulture. Iz teh osnov ona ne more graditi narodne kulturne stavbe do vrha. V to so poklicane druge (prosvetne in kulturne) organizacije.

Ob tem razmišljanju smo prišli do vprašanja, ki se tiče kmečke mladine. Kajti stanovska zavest, izobrazba, kmečka kultura, so vrednote, ki se vcepljajo mladini, da jih nosi naprej. Slišijo se pomisleki, češ, vse imate v svoji kmečki organizaciji, samo mladino pustite pri miru.

Tej želji ne moremo ustreči. Vse imate lahko, samo kmečko mladino pustiti, se pravi v obratu imate lahko vse mogoče stroje, samo motorje pustite; ti niso vaši. Kaj nam vse drugo, če pa tistih sil ni pri kmečkem gibanju, ki so za vsako gibanje odločilne — t. j. mladina! KZ lahko z vso vneto zasleduje svoje cilje, ki hočejo doseči trdno bodočnost kmečkemu stanu, če bodo pa po šolah in dru-

(Nadaljevanje na prihodnji strani spoznal)

vzpostavili zvezo med severno in južno fronto. Južno od Sedana je sovražnik izvršil zgođaj v jutranjih urah silen napad na naše čete. Naš protinapad je bil nato uspešen. Naše letalske sile so izvedle mnogo izvidniških poletov. Bombniki pa so obsipali sovražnika z bombami. Bojna letala so nadaljevala napade in uspešno s topovi napadala sovražne motorizirane ter oklopne enote.

Hudi napadi angleškega letalstva na nemške postojanke

V noči od 23. na 24. maja so številni oddelki angleških težkih in srednjih letal bombardirali vojaške priprave za bojno črto. V Belgiji so v področju reke Meuse angleški bombniki povzročili veliko škodo na cestah in železniških progah. Poškodovana je železniška proga, ki gre skozi Charleroi. V pokrajini pri Namurju je bilo zadetih več mostov. Severno od Aisne so angleški letalci bombardirali sovražna zborna mesta. Veliko število bombnikov je letelo nad Nemčijo in obstreljevalo sovražne prometne zveze. V Geldernu so bombniki obstreljevali dva vlaka, prav tako tudi severno od Aachena. Skupina letal je letela celo nad Leipzigmom ter bombardirala tamkajšnje električno centralo. Angleška letala so sodelovala tudi pri bojih nad zahodnim bojiščem. V številnih spopadih je bilo uničenih nad 40 sovražnih letal, angleških pa se ni vrnilo šest. Bombniki vrste Blenheim so napadli koncentracijska mesta tankov in čet, ki so prodirale proti Rokavkemu prelivu. Zabeleženih je bilo več zadetkov in so kolone tovornih avtomobilov in tankov pretrpele resne izgube. Neka skupina angleških letal je bombardirala tudi glavni stan nemških motoriziranih oddelkov.

Francosko poročilo

Velika bitka v severni Franciji zavzema čimdalje večji razmah. Boji so skrajno srditi in ogorčeni. Vse kaže, da so nemške izgube že zelo velike. Toda kake občutne spremembe na ozemlju ni bilo. Najbolj ogorčeni boji divjajo na področju Cambraija, severno in zahodno od tega mesta. V razcepju v Piccardiji Nemci prodirajo z oklopnimi oddelki in zahodno proti Abbevillu in Boulogne. Položaj je bil davi nejasen glede krajev, ki jih imajo v tej smeri Francozi v svojih rokah. Nemci so poslali okrepiteve na svoje desno krilo v smeri proti St. Aumeru, kjer so bili boji, v katerih so bile zadržane nemške motorizirane čete.

Na reki Somme se nadaljuje čiščenje leve obale. Tu je bilo ujetih na stotine vojakov. Južno od Sedana so bili Nemci zastavljeni. Pozornost vojaških opazovalcev je obrnjena danes, kakor tudi včeraj na veliko bitko, ki divja na severu. Dočim boji v severnih krajih zavzemajo čimdalje večji razmah, imajo operacije na drugih točkah le krajevni značaj. Vsak trenutek je mogoče, da se začne nova nemška ofenziva ali francoska protiofenziva. Toda v tem oziru so v francoskih vojaških krogih nad vse molčeči. Treba je torej pričakovati razvoj položaja na severu, kajti pozneje bodo dogodki odvisni od tega razvoja. Treba pa je omeniti, da je umikanje Angležev in belgijskih sil, o čemer smo poročali včeraj, bilo le malenkostno umikanje, ki je bilo izvedeno prejšnjo noč in včeraj. Tega umika Nemci niso motili. Umik je bil izveden pod takšnimi okolnostmi, da se je

Nekaj kapljic zadostuje

ODOL je močan nekaj kapljic v pol čajne vode zadostuje za učinkovito izpiranje ust. ODOL je antiseptičen in zaradi tega čuvaj zdravlja.

ODOL

Nemcem posrečilo ponovno priti v stik z zavezniškimi četami šele snoči in davi, in sicer samo delno.

V prodor v Piccardiji so Nemci poslali po večdnevem oklevanju oklopne oddelke, in sicer skozi ozek hodnik med Arrasom, ki ga imajo zavezniki v svojih rokah, in postojankami na reki Somme. Te oklopne enote, ki jih spremljajo manjši oddelki motorizirane pehote, prodirajo proti severozahodu v smeri k pristaniščem ob obali Rokavskega preliva. Drugi oddelki, še slabotnejši, so bili poslani proti severozahodu, da bi pomagali desnemu krilu nemške vojske v Piccardiji. Ti oddelki so bili z lahkoto zadržani na področju St. Omera. Nasprotno glasovom, ki so se razširili, ni bilo nobenega napada proti Calaisu.

Kar se tiče Boulogne je položaj ostal nejasen. Na reki Somme so francoske čete včeraj razvile operacije čiščenja ter so v krajevnih spopadih manjšega značaja pregnale nemške oddelke, ki se jim je posrečilo priti na levo stran reke. Pri tem so francoske čete ujele več sto sovražnih vojakov. Na nekem kraju 100, na drugem 50, na štirih krajih po 150 itd. Na obeh straneh reke Oise in na Aisni se ni zgodilo nič pomembnejšega. V gornjih Argonih južno od Sedana so vse ozemlje, ki v ostalem ni bilo globoko in na katerega so Nemci navalili ob priliki predvčerajšnjega napada, so francoske čete spet zavzele. Davi je bilo sporočeno, da potekajo prilično živahni boji na tem odseku. Ni znano ali gre tu za novo bitko, ali pa so to samo končne faze predvčerajšnjih spopadov. V vsakem primeru gre samo za krajevne boje, ki so zelo živahni in v katerih sodeluje na eni kakor na drugi strani vsega po nekaj tisoč mož.

Toda kdor računa na razkol med Anglijo in Francijo v sedanjem trenutku, je omenil vojaški strokovnjak, ta dela napačne račune in morda ne bo treba več dolgo čakati, ko bo to tudi dokazano na učinkovit način.

Bogoljub

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v bakrotisku. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

Z gorečim oljem nad zgradbe in tanke

Dopisnik »United Press« Millian poroča: Pri zadnjem poletu, ki me je vodil čez Belgijo in Francijo, sem imel priliko opazovati, kako se iz nemških položajev dviga dim in kako se iz nemških položajev dviga dim in be iz angleških letal. Angleško letalstvo je dobilo nalogo, da uniči nemška skladišča bencina in municije ter stalno bombardira vsa mesta in vasi, iz katerih Nemci pošiljajo okrepiteve svojim četam na fronto. Veliko brodogve angleških letal vrste »Stuka« je bilo uporabljenih za napad izza nemških bojnih črt. Bombniki so povzročili požare v nemškem zaledju in napravili veliko škodo. Ti aparati so dan in noč napadali nemške čete z višine nekaj desetih metrov, jih obsipali s strojniškim ognjem in bombami ter jih na številnih mestih pognali v beg. Prav tako so angleški bombniki razbili številne ceste, železnice in kolodvore, ki služijo Nemcem za premikanje čet. Borbe nad Šeldo in v Flandriji se še vedno vodijo z največjo ogorčenostjo in angleški bombniki uničujejo vse, da preprečijo nove uspehe nemških sil. Angleški piloti so pričeli uporabljati tudi goreče olje, ki ga spuščajo na posamezne zgradbe in tanke ter tako izzivajo nevarne požare. Angleško letalstvo se je pričelo posluževati tudi napadov v strmem spuščanju, s katerim zlasti rušijo vojaške naprave v ozadju.

Kaj pravi Göring?

Italijanski list »Lavoro Fascista« objavlja razgovor z bivšim japonskim veleposlanikom v Rimu baronom Satorijem, ki pravi, da se bo morala tudi Japonska odločiti, da vstopi v vojno na strani Nemčije. Kajti znalo bi se zgoditi, da bo prišla japonska odločitev prepozno, da bi japonski imperij mogel od zmage odnesti kakšne koristi.

Siatori je nadalje izjavil, da je bil pri nemškem maršalu Göringu, ki mu je bil izjavil, da bo Nemčija vodila bliskovito vojno, ki bo tako hitra in tako odločilna, da bo končana že davno prej, preden bi Zedinjene države Severne Amerike mogle biti pripravljene, poslati v Evropo svojo pomoč.

Obrežna mesta v razvalinah

Obrežna mesta Ostende, Dunkerque in Zeebrugge so popolnoma v razvalinah in gorijo. Italijanski vojaški strokovnjaki trdijo, da bo sprito tega angleškim četam skoro nemoženo v primeru umika vkrcati se v Anglijo.

DROBNE NOVICE

Francoska vlada se po nemških poročilih pripravljala, da se preseli v Bordeaux.

5000 ameriških letal je baje na potu v Evropo za zaveznike.

Liege in Namur se še branita, poroča angleško časopisje.

Nemški cesar se je iz Nizozemske preselil v Vzhodno Nemčijo, ker je dobil večje posestvo.

Romunska vlada je prepovedala objavljati v listih zemljevide o položaju na evropskih bojiščih.

Sedanje vojne sta krivi zahodni velesili, ker sta lani zavrnila Hitlerjeve mirovne ponudbe, pišejo sovjetski listi.

Francoska vlada je pod silo razmer odpravila nedeljski počitek v letalski industriji in v rudarstvu.

Danska vlada je v Londonu protestirala proti zasedbi Farerskih otokov in Islanda.

Vsem tujcem so odvzeli orožje in strelivo v Egiptu.

V vseh hišah morajo napraviti zaklonišča, je odredilo vojno ministrstvo v Madžarskem.

Pariški listi izhajajo sedaj samo na dveh straneh.

Za novega poveljnika zaveznških vojsk v Franciji je bil imenovan odločen katoličan — general Weygand.

Vsa zabavišča in plesišča v Parizu je pristojna oblast zaprla.

Madžarska je mobilizirala dva armadna zbora, Romunija 1.600.000 mož, Slovaška pa 15 letnikov.

Sovjetska vojska šteje danes 12.600.000 vojakov; če bi vpoklicali vse moške do 40. leta, bi štela 21 milijonov mož.

26 milijard lir so veljale doslej Italiji vojne priprave, je izjavil tamošnji finančni minister.

Prebivalstvo Italije znaša sedaj v 98 pokrajinah 44 milijonov 715 tisoč duš.

Velik potres ob južnem obrežju Kalifornije je povzročil 2.500.000 dolarjev škode.

Francozi se močno držijo pri obrambi in pri napadih, pravi nemško časopisje.

Iz Italije se množe poročila, da je vstop Italije v vojno neizogiben; ugibajo samo še o začetku.

Sovjetska vlada je povedala v vseh evropskih prestolnicah, da hoče na Balkanu mir.

Solsko leto v Italiji bodo končali 31. maja.

V severni Franciji je bil ranjen vojvoda glouchesterski, brat angleškega kralja Jurija.

Italijanski kralj je odlikoval nemškega maršala Göringa z najvišjim odlikovanjem svete Annunziate.

Veliko število ogromnih ameriških bombnikov prihaja po zraku čez Atlantsko morje v Anglijo. Lahko lete brez postanka do 5000 kilometrov daleč.

Nemški listi napadajo švicarski tisk, da njegovo pisanje ni v skladu z nevtralnostjo.

Nemci pošiljajo svoje ranjence z zahodnega bojišča zlasti v Avstrijo na Koroško in v Štajersko.

Angleško časopisje trdi, da so imeli Nemci v dosedanjih bojih 500.000 mrtvih ter najmanj toliko ranjenih in pogrešanih.

Napovedi o zlomu zaveznikov in o bližnjem koncu vojne se niso uresničile, tako piše »Giornale d'Italia«.

Cerkev sv. Jožefa v Ljubljani z rezidenco Družbe Jezusove in Domom duhovnih vaj

Izgradimo notranjost svetišča sv. Jožefa v Ljubljani

Cerkev sv. Jožefa v Ljubljani se je gradila v letih 1912—1914 kot

ZAOBLJUBLJENA CERKEV MESTA LJUBLJANE

v spomin na veliki potres L. 1895., da bi nas sv. Jožef obvaroval v bodoče podobnih nesreč. Zato se tu vsako leto opravljajo zaobljubljene sv. maše in sem hite iz vseh ljubljanskih župnij procesije na velikonočno nedeljo.

Obenem se je pa cerkev gradila v tako velikem obsegu z darovi vsega slovenskega naroda kot glavno

NARODNO SVETIŠČE V ČAST SV. JOŽEFU ker je sv. Jožef posebni zaščitnik vseh slovenskih dežel in varuh slovenskih družin.

Stavba je bila na zunaj dograjena tik pred svetovno vojno. Ker pa še ni bila uporabna za službo božjo, je med vojno služila mestu za skladišče živil. Ponovil se je tako svetopisemski dogodek, da so ljudje hodili k sv. Jožefu in prejemale od njega kruha kakor nekdanj Egiptani od egiptovskega Jožefa.

Po vojni se je cerkev z darovi vsega naroda v naglici zasilno uredila za službo božjo. Toda cerkvi manjkajo še najnujnejše stvari. Veliki oltar je lesen, prenešen iz stare kapelice, v razpadajočem stanju; manjkajo stalni stranski oltarji, cerkveni kor, obhajilna miza, tlak, slike itd. Ker je vsa oprema v nji le začasna, jo je pokojni nadškof Jeglič na praznik sv. Jožefa leta 1921. le blagoslovil s trdnim upanjem, da bo kmalu tudi posvečena, ko bo vsaj glavni oltar za stalno postavljen.

Dr. Marko Natlačen l. r., ban dravske banovine.
† Dr. Gregor Rožman l. r., škof ljubljanski. † Dr. Ivan Jožef Tomažič l. r., škof lavantinski.
Dr. Juro Adlešič l. r., župan mesta Ljubljane.

Darovi naj se blagovolijo pošiljati na predstojništvo cerkve sv. Jožefa v Ljubljani ali na ček. račun št. 12.475; Jezuitski kolegij v Ljubljani.

Da se akcija uspešneje izvede, so deležnikom dane razne možnosti za prispevke:

1. kdor daruje vsaj 10.000 din, postane ustanovitelj in bo njegovo ime vklesano z zlatimi črkami v marmornato ploščo za novim oltarjem;

Za to je prišel odločilni trenutek.

Letos obhaja Družba Jezusova, ki oskrbuje to svetišče, 400 letnico svojega delovanja. Za ta jubilej postajajo tudi drugod spomenike trajne vrednosti. Ali ne bi bil kamniti glavni oltar, kakršen spada v tako veliko svetišče, tako spominsko delo za naš slovenski narod? Pravkar se vsa Evropa in tudi naša domovina trese pred vojno in njenimi nedoglednimi posledicami. V teh časih pojdemo k sv. Jožefu, redniku Jezusovemu in ženinu prebl. Device Marije! Zatecimo se s podvojenim zaupanjem k varuhu in zaščitniku naše domovine! V trajni spomin svojega neomajnega zaupanja v njegovo pomoč mu postavimo v zaobljubljenem svetišču v Ljubljani monumentalen glavni oltar trajne vrednosti!

Umetniško dovršen načrt za novi oltar je že izgotovljen. Delo, ki bo izvršeno iz domačega podpeškega kamna in z domačimi močmi, se bo takoj pričelo, ko bo zbranih dovolj sredstev.

Obračamo se na vse Slovence, častilce svetega Jožefa, s prošnjo, da bi s skupnimi močmi pomagali zgraditi slovensko narodno svetišče sv. Jožefa, predvsem njegov glavni oltar. Kolikor težji so časi, toliko bolj zaupno se zatekajmo k mogočnemu varuhu naše domovine in mu priporočimo svoje mnogotere potrebe. Naj bo to delo naš narodni dar sv. Jožefu, da obvaruje našo domovino v tej težki uri pred vojno in drugimi usodnimi družabnimi pretrsi!

V Ljubljani, 26. maja 1940.

2. kdor daruje 1000 din, je podpornik in so vpiše v posebno spominsko knjigo, ki se bo hranila v svetišču sv. Jožefa;

3. kdor daruje 500 din, je dobrotnik cerkve. Darovi se lahko pošiljajo tudi v mesečnih delnih prispevkih.

Vsi darovalci so deležni obilnih molitev in dobrih del, ki se opravljajo v cerkvi in v samostanu sv. Jožefa in za vse njihove zadeve se bodo opravljale še posebej sv. maše v čast sv. Jožefa.

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

o Za nova člana Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani sta bila imenovana skladatelj Anton Lajovic in vseučiliški profesor dr. Milan Škerlj.

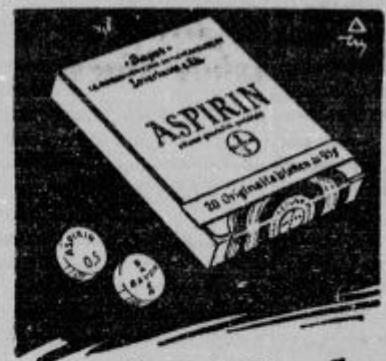
o Dosedanji upravitelj zagrebških mestnih nasadov inž. Jeglič zapušča Zagreb, ker je prevzel referat za vrtnarstvo dravske banovine v Ljubljani. Inž. Jeglič ima velike zasluge za ureditev zagrebških nasadov, zlasti lepo je uredil Krešimirov trg ter sodobno otroško igrišče.

DOMAČE NOVICE

d Ban dr. Natlačen boter 14. otroka. Dobra in spoštovana Kavčičeva družina od Sv. Jošta nad Vrhniko je doživela včeraj izredno lep in vesel družinski praznik: h krstu so nesli štirinajstega novega člana te družine, štirinajstega otroka, ki so mu dali po njegovem botru ime

Marko. Krščen je bil v ženski bolnišnici v Ljubljani, kjer je mali Marko tudi prvič zagledal beli dan. Dobra mati je bila vsa iz sebe od samega veselja in sreče, ko so ji sporočili, da je g. ban dr. Marko Natlačen uslišal njeno prošnjo ter blagovolil sprejeti čast krstnega botra njenemu štirinajstemu otroku. Novorojenček je enajsti deček v družini, tri so pa deklice. Kmalu jih bo za pol regimenta mladih vojakov. Gotovo je to za siromašne starše nemajhna žrtev, zato pa je tem bolj vredna vsega priznanja. Zato je pa tudi nadvse hvalevredna plemenita socialna poteza našega gosp. bana, da takim revnim družinam s številnimi otroki tako dobrohotno izkazuje vso pozornost, skrb ter tudi materialno podporo.

d Zveza združenih delavcev nam piše: Prosimo, da priobčite o pogajanjih za stavbinsko kolektivno pogodbo sledeče: Dne 27. maja so bila pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe za stavbinsko delavstvo. Pogajanj so se udeležili zastopniki gradbenih podjetnikov vseh strok, s strani delavstva pa vse strokovne

Proti prehladu

lahko vzamete 1-2

ASPIRIN
tablete

Ni drugega zdravila po imenu
„Aspirin“ izemveč edino-
„Bayer“jev Aspirin!

Opf. reg. pat. 5 br. 27992 od 27. XII. 1929.

Največjega plačila pa bodo deležni pri sv. Jožefa, ki se jim bo skazal dobrotnega v življenju, posebno pa ob zadnji uri. Njihova imena in dobra dela bodo zapisana v nebesih in njihovo plačilo bo večno.

Prispevajmo vsak po svojih močeh za tako plemenito in vzvišeno narodno delo v slavo božjo in čast sv. Jožefa!

Zaradi negotovih in hitro spreminjajočih se okoliščin se ravnajmo po geslu: Dvakrat da, kdor hitro da!

Akcijski odbor za izgraditev cerkve sv. Jožefa v Ljubljani

Predsednik: Bogumil Remec, ravnatelj v pokojni superior. — Tajnik: p. Jožef Preac D. J.

— Zastopnik cerkve: p. Ludovik Lederhas D. J., — Blagajnik: p. Viktor Kopatin D. J.

Člani gospodje: dr. Ivan Ahčin, glavni urednik Sloveca — dr. Joža Basaj, ravnatelj Zadrzne zveze — dr. Lambert Ehrlich, vseučiliški profesor — Karol Kavka, stavbenik in tarsarski mojster — inž. Simon Gregar, arhitekt — inž. Alojzij Majec, ravnatelj banke Slavije — Jožef Mozetič, finančni direktor — Ignacij Nardrah, stolni prost in gen. vikar — Jožef Olup, industrijalec in trgovec — dr. Leonid Pitamic,

min. in vseuč. profesor — Franc Sink, banski tajnik — Tomažič Ivan, mestni uradnik.

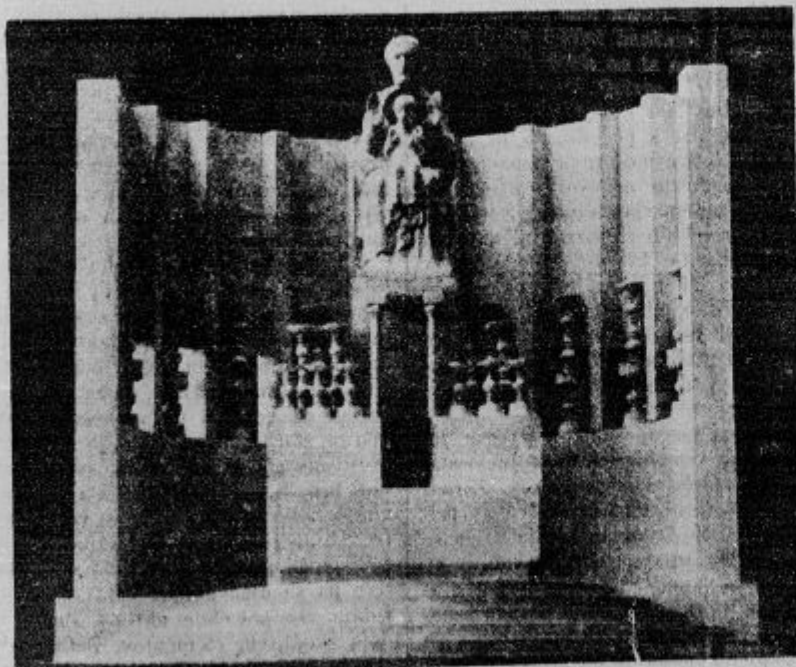
Damski odbor: Antonija dr. Natlačenova, Klara dr. Majcenova, Serafina dr. Golijeva, Marija Jerčeva, Cilka Krekova, Anica Lebarjeva, Minka dr. Logarjeva, Marija Remčeva, Angela Ribaričeva, Marija Sadarjeva, Inka Strojanskova, Hilda Sušnikova, Slavica Vencajzova.

organizacije, medstrokovni stavkovni odbor in Delavska zbornica po svojem zastopniku. Delavstvo je pred početkom stavke stavilo zahtevo po zvišanju mezd za 1 din na uro za vse panoge delavstva brez ozira na kvalifikacijo. 27. t. m. pa so stavili nove, višje zahteve in sicer različno, po kvalifikaciji in po draginjskih razredih gradbenih krajev, tako da bi znašal povprečni povisek za vsakega delavca 1.50 din na uro. Delodajalci pa so ponudili takojšnji povisek 0.50 din na uro in s 25. junijem še 0.25 din na uro, tako da bi po tem času prejemale delavci povisek 0.75 din na uro, kakor so bili isti po svojih zastopnikih na zadnji razpravi pred stavko že pripravljene sprejeti. Zastopniki delavskih strokovnih organizacij ponudbe delodajalcev niso marali sprejeti, kar je spričo rastoče draginje nesprejemljivo.

d Naknadni krediti za splošno državno bolnišnico v Ljubljani. Kakor smo zvedeli od pristojne strani v Ljubljani, je ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje po triletnem prizadevanju bolnišnične uprave letos prvič odobrilo naknadne kredite v zaproseni višini, tako da bo zavod lahko zaključil preteklo proračunsko leto brez primanjkljaja in bo mogel torej poravnati tudi vse svoje obveznosti dobaviteljem.

d 18 milijonov ljudi se vozi po znižani cen. Tarifni odbor je predlagal, kakor smo že poročali, da se zvišajo potniške cene za deset odstotkov. Ta predlog sedaj proučuje gen. direkcija železnic in ni dvoma, da ga bo tudi sprejela. Pri tej priliki so posebno zanimivi podatki o prevozu potnikov po naših železnicah. V letu 1938 so prepeljale naše železnice 56.1 milijona potnikov, od katerih je imelo brezplačno karto, znižano ali režijsko 18 milijonov ali 32.10 odstotka vseh potnikov. V letu 1937 je bilo potnikov z znižano ali brezplačno vozino samo 17 milijonov, da se je njih število v enem letu zvišalo za en milijon ali za 6.08%.

d Lep in živ bo letošnji Ljubljanski velesejem od 1. do 10. junija. Na sejmišču je začelo že vrveti. Ze se pripravlja industrija in obrt, da dasta najširši javnosti vpogled v svoje

Model monumentalnega glavnega oltarja sv. Jožefa po načrtih vseuč. prof. Joža Picnika

Dostojanstvo krščanskih staršev

Moram se obložiti. Vselej sem nekam slabe volje, kadar poročam mlade pare. Slabe volje, ne zaradi novih poročencev, pač pa zaradi ljudi, ki hodijo gledat poročence in seale in poroko in delajo pri tem gledanju svoje malo pomembne, večkrat naravnost nizkotne opazke. Naj bi ti ljudje ob prvi priliki pogledali v katekizem in tam prebrali važno besedo: Starši so otrokom božji namestniki in za Bogom največji dobrotniki. Prav zares božji namestniki. Ze pred rojstvom so, recimo, božji pomočniki, ki po božji naredbi ohranjajo človeški rod na zemlji, po rojstvu dobrotniki, ker pomagajo ohranjati neobogljeno človeško bitje z obleko, s prehrano in sploh z vsem, kar človek za svoje življenje potrebuje, potem še kot vidni božji namestniki prevzamejo delo prepotrebne vzgoje, katere delo se pozna še v poznih rodovih. Tak zakon je res v smislu božje naredbe krona in božji blagoslov za dom in še za daleč naokoli.

snovanje in delovanje. Razstavljal bo strojna in kovinska industrija, fina mehanika, radio, elektrotehnika, razsvetljava in kurjava, bicikli, vozovi in šport, poljedelski stroji in orodje, mlinci, lesna industrija, pletarstvo, igrače, tekstilna industrija in konfekcija, čipkarstvo, usnje in konfekcija, papir in pisarniške potrebščine, kemična industrija, fotografija, elektro-medicinski aparati, živilska industrija, stavbarstvo, glasbila, steklo, porcelan, keramika, bižuterija in različne tehnične, kemične in druge novosti. Posebne razstave bodo pohoštvo in stanovanjska oprema, avtomobili in motorna kolesa, mala obrt, »Razstava o zaščiti pred napadi iz zraka«, »Naša vsakdanja hrana«, zobna tehnika, naša domača obrt, turizem in moda. Vsakemu se bo izplačal ogled te gospodarske prireditve. Šolska vodstva pa še posebej opozarjamo na obisk velesejma v zvezi z majniškimi izletom.

d Poštna hranilnica je imela lani hranilnih in čekovnih vlog iz Slovenije za 433,6 milijona dinarjev, to je 14,4% vseh vlog, ki so znašale 6046,4 milijona din.

d Koliko kinematografov je v naši državi. V naši državi imamo skupaj 432 kinematografov, in sicer 397 zvočnih in 35 nemih. Vsi ti kinematografi imajo skupaj 130.326 sedežev. V Belgradu je 27 kinematografov, v Zemunu 3, v Pančevu 3. Po banovinah so razdeljeni kinematografi: donavska 121, savska 80, dravska 63, moravska 28, vardarska 23, drinska 21, primorska 16, vrbaska 14, zetska 12 kinematografov. V Ljubljani imamo 8 zvočnih kinematografov s 3981 sedeži, Zagreb pa 18 zvočnih kinematografov z 10.565 sedeži. Potujočih kinematografov je v Jugoslaviji skupaj 27, vsi nemi.

d V marcu so narasle vloge pri slovenskih hranilnicah za 9 milijonov, poroča Zveza jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani.

d Povprečno 600 hiš zgrade vsako leto v Belgradu.

d Velika tatvina na Brezjah. Orožniška postaja v Radovljici javlja, da je bilo 16. t. m. vlomljeno v gostilniške prostore Marka Finžgarja na Brezjah. Vlomilci so pobrali in odnesli prav velik plen. Pokradli so mnogo ženske obleke, pet torbic iz usnja za natakariče, dva para ženskih čevljev, 20 namiznih prtov,

mного brisač, več jestvin, kave, sladkorja in še druge stvari, kakor tudi 200 din raznega drobiža.

d Prva letna razstava hrvatskih umetnikov je bila te dni otvorjena v Zagrebu. 72 slikarjev in 20 kiparjev je razstavilo 424 del.

d Dvig rušilca »Ljubljanac« je odložen za en mesec, ker so pri dviganju počile jeklene žice, s katerimi so bili privezani železni cilindri na rušilec.

d Opozarjamo na uvodnik »Ko prebiramo vojna poročila v nedeljskem »Slovenec« dne 26. maja 1940.

d Osebam, ki se ne morejo zaostno kretati, pa trpe vsled tega na zaprtju in motnjah pri prebavi, združenimi s pomanjkanjem teka, nudi večtedensko zdravljenje z naravno »Franz-Joselovo« grenko vodo zelo dobre uspehe. Zato uživajte dnevno po eno čašo »Franz-Joselove« grenke vode zjutraj na tešče ali zvečer, preden greste k počitku.

Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. 8-br. 13433, 25. V. 20.

d Vabile za prijavo krvodajalcev v obči državnih bolnišnic v Ljubljani. Vsi oni, ki bi bili pripravljeni oddajati za odškodnino kri bolnikom tega zavoda, naj se javijo čim prej v bolnišnici, in sicer na I. kirg. oddelku ob ponedeljkih in četrkih v popoldanskih urah. Pogoji za sprejem v krvodajalsko skupino je neoporečno zdravstveno stanje in stalna pripravljenost ter dosegljivost podnevi in ponoči. Za enkratno oddajo krvi plača uprava bolnišnice 250 din. — Uprava obč. državne bolnišnice v Ljubljani.

d Ure, nakit za birmo, Cuden, Prešernova ulica 1.

d Zdravil je pričelo primanjkovati v naši državi, zlasti pa specialnih, katera moramo uvažati iz tujine. Pomanjkanja je kriva vojna, kajti vojskujoče se države porabijo večino zdravil doma za svoje ranjence. Po drugi strani pa se je pojavila tudi v naši državi navada, da kupujejo ljudje večje količine zdravil, ob-

Zahvala

Podpisani se lepo zahvaljujem za

1000[—] din,

ki sem jih prejel od uprave »Domoljuba«, ker mi je dne 24. aprila t. l. po nesreči zgorelo prav vse poslopje z orodjem, opravo in hrano vred. Ker tudi zavarovan nisem bil, mi je prispevek »Domoljuba« res dobrodošla pomoč. Zato tudi ostanem za vedno naročnik.

Zapudje št. 2 pri Dragatušu, 22. maja 1940,

Štefan Gorše.

enem pa potrjujejo zdravniki dejstvo, da se ljudje mnogo rajši zdravijo, kakor pa so se kdaj prej. Pri zdravnikih v Belgradu se je obisk povečal približno za 20%, prav tako pa imajo več dela lekarnarji. Zaradi pomanjkanja specialnih zdravil, zlasti pa raznih vrst tablet, bodo morali pri nas pomanjkanje nadomestiti s cenejšimi zdravili, ki jih je mogoče izdelovati tudi doma, odnosno pripravljati v lekarniških delavnicah.

d Novo postajališče »Prečnac« je bilo otvorjeno 19. maja na železniški progi Novo mesto—Straža.

d Iz Srbebrana poročajo, da se je te dni vrnil v Ado Joca Marjakov, ki so ga proti koncu leta 1914 pri Radomu ujeli Rusi. Od takrat je živel v Rusiji. Ko je šel v vojno, je zapustil doma ženo in poldrugo leto starega sinčka. Sedaj pa je našel doma prav toliko starega vnuka, otroka njegovega sina, ki je že nekaj let poročen.

d Triidnevno deseto poljedelsko in živinorejske razstave v Novem Sadu je obiskalo nad 18.000 ljudi. Živine so prodali za tri milijone 100.000 din.

d Ujeli so vlomilca, ki je nedavno pri bellem dnevu udrl v Cernetovo trgovino z zlat-

Pomožna vojska državne obrambe

»Hrvatski dnevnik« podaja razlago, zakaj je vlada predpisala uredbo o pomožni vojski državne obrambe. Namen te uredbe je mobilizacija vseh sil za primer vojne. Res je sicer, da je Jugoslavija s svojimi sosedi, zlasti z velikimi, povezana s pogodbami, ki predvidevajo njene obvarovanje pred napadi, toda navzlic temu smatrajo odgovorni krogi, da država ne sme zanemarjati svojega notranjega jačanja. V današnjih razmerah ni niti ena država varna, da ne bi bila potegnjena v vojni vrtnice. Za tak primer je treba pripraviti ne samo vojsko, ki se bo borila na mejah, temveč tudi vse prebivalstvo. Današnje vojske so zaradi razvoja tehnike in nove strategije celostne. V njih sodeluje vse prebivalstvo.

Delo vsakega posameznika je v času, ko se država nahaja v mobilnem ali vojnem stanju, važna za uspeh vojnega napora. Zaradi tega je treba poudariti, da mora biti vsak pripravljen na največje žrtve. Današnja vojna se vodi z najmodernejšimi sredstvi in končno se vodi tudi živčna vojna. Vrši se vztrajna propaganda po radiu, časopisih, s širjenjem vznemirljivih vesti in podobno. Sedanja vojna se v vsakem pogledu razlikuje od prejšnjih vojn. Razlikuje se ne samo po načinu, temveč tudi po končnih vojnih ciljih. V vojni sodelujejo

v celoti narodi vojskujočih se držav, torej ne samo oborožena vojska, temveč tudi zaledje, vsi moški in ženske, da celo otroci v zrelejši dobi. Zaradi tega tudi priprave na tako vojno zahtevajo, da država pripravi sama vse potrebno za celostno vojno. Država se mora pripraviti ne samo gmotno in fizično, temveč tudi moralno in psihično. Uspeh vojne ni odvisen samo od materialnih sredstev, temveč tudi od jeklenih živcev.

List nato govori, da skuša sovražnik porabiti vsa sredstva, da bi podrl moralno trdnost naroda. V zaledju skuša podkupovati in ustrahovati ljudi in tako izpodkopavati državno obrambo in lomiti odpor. Zato zahtevajo oblasti od ljudstva, da zaradi svoje lastne koristi strogo pazi na vsakega, ki skuša kaj takega storiti. Jugoslavija je nevtralna, toda to ni dovolj. Znati mora svojo nevtralnost tudi braniti, če bo treba. Naša država se ne sme vmešavati v vojno ali pa se vmešavati v spore velikih sil. Vlada želi samo, da njeni narodi ne bi postali žrtev kakega napada. Prav zato pa se država tudi vojaško pripravlja in izdaja vse potrebne ukrepe, da bi se zatrlo delo škodljivih elementov. Zato zahteva tudi od prebivalstva, da državo v teh naporih podpre z vsemi silami.

Pet vrst komunistov

Zagrebski nadškof, dr. Alojzij Stepinac, je v nekem govoru hrvaškemu dijakom naštel pet vrst komunistov. Ker bo brez dvoma zanimalo tudi naše prijatelje, hočemo posneti nekaj misli.

Prva vrsta komunistov, pravi zagrebski nadškof, so »hohštapljerji«, to je domišljavci, ki se jim predobro godi in zaradi tega ne vedo, kako bi si preganjali dolg čas. So nekaki salonski komunisti, ki menijo, da je danes moderno biti komunist. Nekako takole: Prazen klas pokonci stoji. Prazne glave ne bodo prinesle rešitve in izboljšanja.

Druga vrsta komunistov so nevedneži, ki ne vedo, kaj je prav za prav komunizem, pa raztresajo komunistične fraze, ne da bi vedeli, kaj pomenijo. Nevednost je nikdar ni ustvarila kaj dobrega in trajnega.

Tretja vrsta komunistov so ubogi in bedni, ki upajo, da bi se njihov položaj s komunistično revolucijo izboljšal. Toda z ubijanjem in rušenjem ne bodo napravili reda in prinesli sreče človeštvu.

Cetrta vrsta komunistov so plačani agitatorji, ki jim ni za pravico, marveč le za denar, ki ga za svoje zlobno delo prejemajo. Plačanci so pripravljene izdati svojega gospodarja, če jim drugi več ponudi. Njihov vzor je Judež.

Peta vrsta komunistov pa so zločinci, ki upajo v času revolucije priti do korit, do oblasti in uživanja. Toda za zmago pravice je treba poštenjakov in ljubeznej, ne pa zločincev in izvržka človeštva.

Menimo, da je fotografija točno podana in da bo možno tudi med našimi komunisti najti vse te vrste komunistov.

vornimi avtomobili po banovinski cesti St. Ilj—Velka, jih tam odložili na nekem križišču, od koder so z veliko težavo po blatni cesti prevažali blago do Mure in od tam s čolni po tovarniškem kanalu do tovarne. Sedaj so žični vod z veliko težavo popravili tako, da dovlačilnica zopet postuje. Tovarna deluje na to, da bi se od banovinske ceste zgradila zvezna cesta do tovarne, ker se zna sicer zgoditi, da bi tovarna nekoga dne ustavila obrat in bi bilo okoli 200 delavcev brez kruha.

d) Hiša jim je zgorela nad glavo. Na hiši posestnika Franca Kronavetra v Ruperčah je nastal požar, ki je stavbo vpepeli do golih sten ter povzročil 15.000 din škoda. Hiša je imela slamnato streho ter je bila zelo stara. Goreti je začelo pri lesenem dimniku, v katerem so se najbrž vnele saje. Ogenj je nastal zvečer, ko so se domači spravljali k počitku, imeli pa so še toliko časa, da so rešili nekaj pohištva in obleke.

d) Velika tatvina na Pohorju. V Frajhamu nad Framom je bil okraden Florijan Ačko, ki ima svoje posestvo v bližini Sv. Areha. Tatvino je izvršil nepoznan storilec, ki je odnesel Ačku 8000 din gotovine ter hranilno knjižico, glasečo na 20.000 din.

d) Mater mrtvega otroka so izsledili. V Smartnem pri Slovenjem Gradcu je vzbudila pred nedavnim časom razburjenje najdba trupla novorojenega mrtvega otroka v farni cerkvi. Skraja so bile vse poizvedbe za materjo zaman. Preiskava je ugotovila, da je bil otrok rojen živ ter najbrž zadavljen. Marijivemu poizvedovanju orožnikov v Mislinju pa je uspelo izslediti mater v osebi 38 letne Antonije Kastivnik. Je ločena od moža ter ima že 9 otrok, od tega pet nezakonskih. Kastivnikova je priznala, da je rodila ter potem mrtvo dete zavila v sunje ter ga ostavila v šmartinski cerkvi, zanika pa, da bi bila izvršila detomor. Pravi, da je prišlo dete mrtvo na svet.

d) Cesta Bresternica—Sv. Križ bo podaljšana letos za tri kilometre. S tem bodo odprli pot do najboljšega kamnoloma.

d) Divjanje strele. Dne 24. maja je razbesnela nad Mariborom in okolico strahovita nevihta. Med nalivom je udarila strela, ki je zahtevala človeške žrtve. Tako je pri Sv. Kun-

nino v Ljubljani. Piše se France Kavčič in je prišel v Ljubljano pred nekaj tedni iz Kragujevca. V Kavčičevem kovčegu so našli kar 301 zlatih predmetov, med drugimi je bilo 69 ženskih zlatih zapestnih ur, 109 zlatih prstanov in še mnogo druge zlatnine. Za tak zločin ropa določa zakon 20 letno težko ječo.

d) Pri asprtju ali pri motnjah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode.

IZ DOMAČE POLITIKE

p Uspeh nedeljskih občinskih volitev na Hrvaškem je bil naslednji: Volitve so bile v 625 občinah. Zmagale so liste HSS v 425, liste Kmetско-demokratske koalicije v 133, od tega liste SDS v 27, liste HSS z muslimani v 4, HSS z Nemci v 1, KDK z različnimi skupinami v 1, SDS z drugimi srbskimi strankami v 1, JRZ v 20, JRZ z zemljoradniki v 1, skupna srbska lista v 8, izvenstrankarska srbska v 18, muslimanska v 2, izvenstrankarska meščanska v 2, nezavisna v 2, zemljoradniki v 1, Nemci v 3 in razne narodnosti v 2 občinah.

p Glede izida občinskih volitev na Hrvaškem lahko na splošno trdimo, da je po hrvaških krajih zmagala HSS, v srbskih pa JRZ.

NESREČE

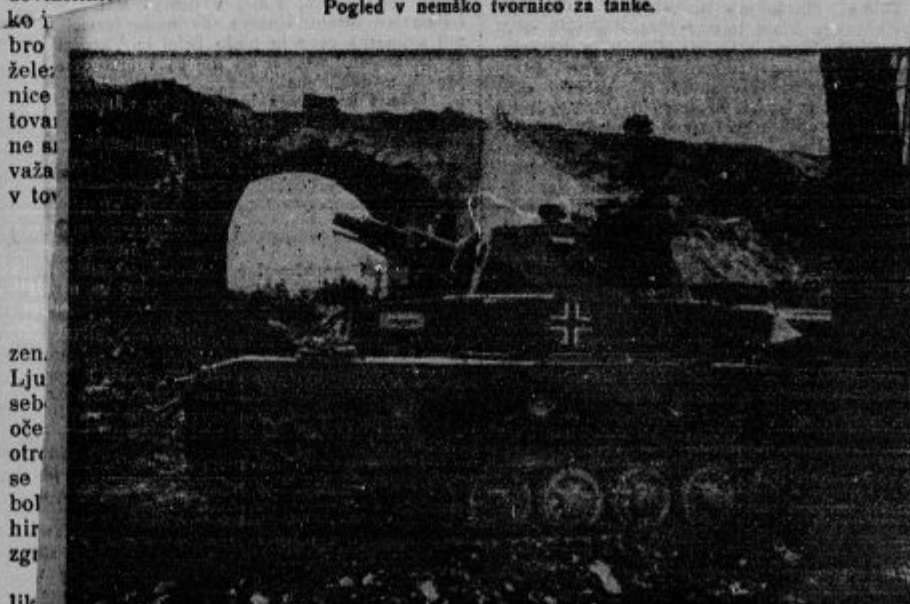
n Avto trčil v lokomotivo. V bližini Rogatca na hrvaški meji se je pripetila te dni nesreča, ki je zahtevala življenje mladega, nardarjenega slovenskega inženirja. V ponedeljek dopoldne se je pripeljal pri neki zagrebski tvrdki zaposleni kemik inž. Zlatko Najžer v Krapino po službenem poslu v tamošnjo tekstilno tovarno. Vozil se je v službenem avtomobilu tvrdke, katerega je šofiral tvrdkin šofer. Okrog pol 11 sta se napotila spet nazaj proti Zagrebu. Na povratku pa je prišlo na nepreglednem ovinku do usodnega trčenja z lokomotivo, ki je pridrvela po železniški progi. Lokomotiva je zgrabila avto ter ga je kakih 150 metrov daleč vlekla s seboj. Izpod ruševin avtomobila so potegnili potem inž. Najžerja že mrtvega. Stisnjen je imel prsni koš ter razbito lobanjo in je bil pri priči mrtev. Šofer se je kakor po čudežu rešil.

NOVI GROBOVI

m Umrli so: V Mariboru soproga preglednika fin. kontrole v p. Terezija Tečko, v Kranju tovarnar Stanislav Pollak, v Gor. Brezovici Ivana Kržič roj. Pristavec, v Mariboru nadučiteljeva vdova Terezija Vračko roj. Voit, v Brezicah Marija Klavžer roj. Warletz. — V Ljubljani so odšli v večnost: Janez Kavčič, nadpreglednik fin. kontrole v p. Janez Bučar, železničar v p. Ivan Dobnikar, soproga tovarnarja Vida Buzzolini roj. Polaj, rezervni podporočnik Tine Tabor, nadzornik jugoslovanske tiskarne v p. Josip Klovár in Cecilija Černič roj. Šušteršič. — Naj počivajo v miru!

d) Žična železnica se je pretrgala. Tovarna lepenke in papirja na Sladkem vrhu ob Muri v bližini St. Ilje ima napeljeno od tovarne preko Sladkega vrha, Selnice ob Muri v St. Ilji na tamošnji železniški kolodvor veliko električno dovlačilno železnico. Po tej železnici dovažata tovarna na Sladki vrh les, premog, celulozo in vse druge surovine, ki jih rabi tamošnja tovarna. Iz tovarne na dovlačilnici ne

Pogled v nemško tvornico za tanke.

Nemški tank na belgijskem ozemlju.

VINO pristno in posneli dobile pri Centralni vinarni v Ljubljani

Kmalu se bo spet začel vrvež na prostorih ljubljanskega velesojem. Letošnji pomladanski velesojem se bo odpel 1. junija in bo trajal do 10. junija.

600,4 milijona din.

d Koliko kinematografov je v naši državi. V naši državi imamo skupaj 432 kinematografov, in sicer 397 zvočnih in 35 nemih. Vsi ti kinematografi imajo skupaj 130.326 sedežev. V Belgradu je 27 kinematografov, v Zemunu 3, v Pančevu 3. Po banovinah so razdeljeni kinematografi: donavska 121, savska 80, dravska 63, moravska 28, vardarska 23, drinska 21, primorska 16, vrbaska 14, zetska 12 kinematografov. V Ljubljani imamo 8 zvočnih kinematografov s 3981 sedeži, Zagreb pa 18 zvočnih kinematografov z 10.563 sedeži. Potujočih kinematografov je v Jugoslaviji skupaj 27, vsi nemi.

d V marcu so narasle vloge pri slovenskih hranilnicah za 9 milijonov, poroča Zveza jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani.

d Povprečno 600 hiš zgrade vsako leto v Belgradu.

d Velika tatvina na Brezjah. Orožniška postaja v Radovljici javlja, da je bilo 16. t. m. vlomljeno v gostilniške prostore Marka Finžgarja na Brezjah. Vlomilci so pobrali in odnesli prav velik plen. Pokradli so mnogo ženske obleke, pet torbic iz usnja za natakariče, dva para ženskih čevljev, 20 namiznih prtov,

6

državne obrambo, kot ameriškem lovu. lizacija vseh sil za primer vojne. cer, da je Jugoslavija s svojimi sosedi, za z velikimi, povezana s pogodbami, ki p videvajo njeno obvarovanje pred napadi, t navzlic temu smatrajo odgovorni krogi, država ne sme zanemarjati svojega notra ga jačanja. V današnjih razmerah ni niti država varna, da ne bi bila potegnjena vojni vrlinec. Za tak primer je treba pri viti ne samo vojsko, ki se bo borila na jah, temveč tudi vse prebivalstvo. Dana vojske so zaradi razvoja tehnike in nove s tegije celostne. V njih sodeluje vse pr valstvo.

Delo vsakega posameznika je v času, se država nahaja v mobilnem ali vojnem nju, važno za uspeh vojnega napora. Zar tega je treba poudariti, da mora biti vsak p pravljen na največje žrtve. Današnja vojna vodi z najmodernejšimi sredstvi in končno vodi tudi živčna vojna. Vrši se vztrajna p paganda po radiu, časopisih, s širjenjem vz mirljivih vesti in podobno. Sedanja vojna v vsakem pogledu razlikuje od prejšnjih vo. Razlikuje se ne samo po načinu, temveč tu po končnih vojnih ciljih. V vojni sodeluje

Nj. Vel. kralj Peter II. in Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle pri slavi gardnega polka v Belgradu.

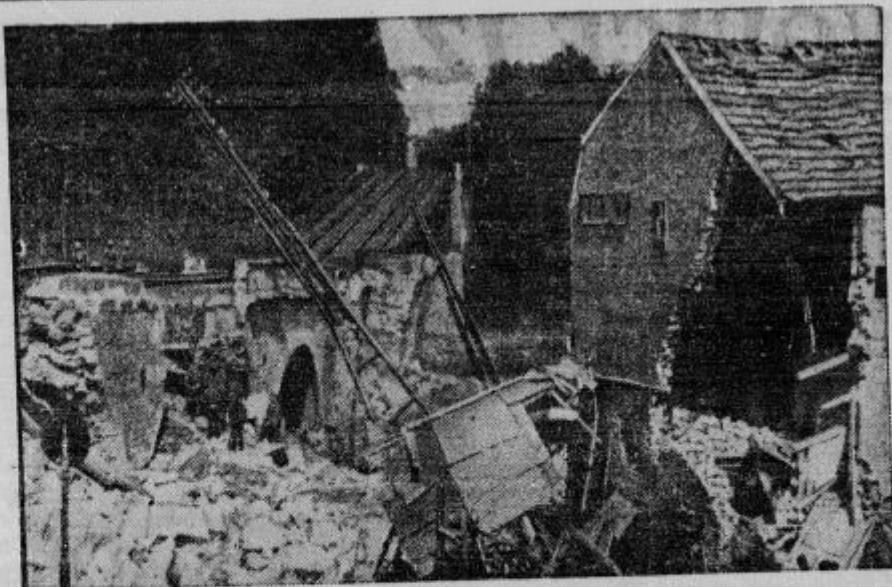
V soboto zvečer ob 20 je umrl po dolgi in mučni bolezni gospod Josip Klovar, upokojeni nadzornik Jugoslovanske tiskarne. Pokojni se je rodil 17. marca 1869. Kot stavski vajenec je vstopil v takratno Kleinovo tiskarno 8. avg. 1882, a po končani štiritletni učni dobi je bil tri leta pri vojakih v Pulju, nato je služboval zopet pri Kleinu do leta 1893, nakar je vstopil junija 1894 v Katoliško (sedanjo Jugoslovansko) tiskarno kot stavec. Leta 1905 je postal faktor (oddelkovodja) stavnice, a leta 1927 nadzornik, zadnja leta pa je užival zasluženi pokoj. V službi je bil vseskozi točen in vreden, svojemu poklicu vdan in učitelj mlademu grafičnemu naraščanju. Mož žilave narave je bil prijeten družabnik in dober turist. Bil je tudi med ustanovniki strokovne organizacije Zveze faktorjev in je dolgo vrsto let opravljal blagajniške posle, leta 1919-20 pa je bil njen predsednik. Leta 1934 je praznoval 40 letnico službovanja v Jugoslovanski tiskarni. — V dolgi dobi svoje službe si je pridobil za podjetje mnogo zaslug in je v zadnjih letih s ponosom gledal na sadove svojega dela v slovenski grafiki, posebno še na grafični naraščaj, ki ga je vzgojil. Naj mu Vsemogočni obilno poplača njegovo delo! Zalujočim svojim izrekamo globoko sožalje.

Prispevajte za osrednji prosvetni
»Slovenski dom« v Ljubljani!

Francoski general Weygand je bil postavljen za vrhovnega poveljnika vseh zaveznških sil namesto generala Gamelina.

Pogled na opustošeno belgijsko vaa.

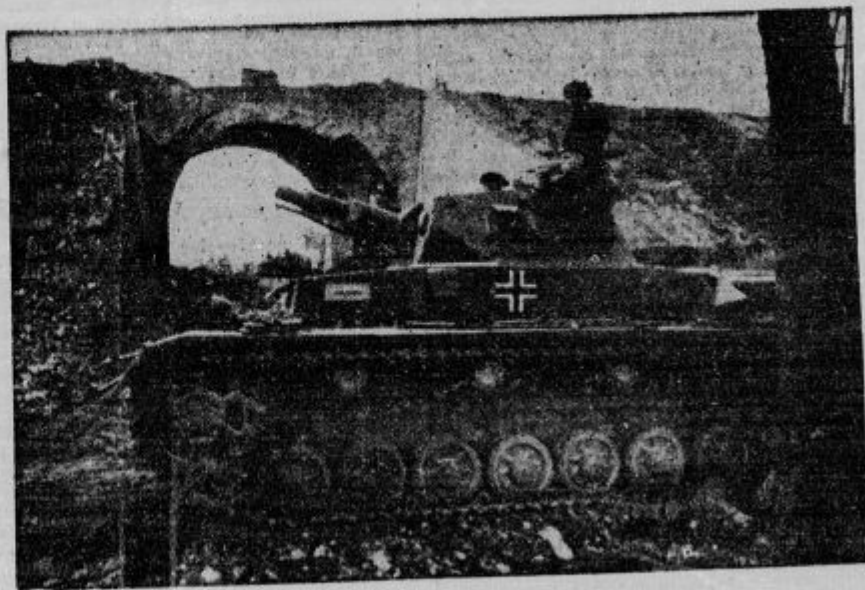
Pogled v montažno dvorano za tanke.

Pogled v nemško tvornico za tanke.

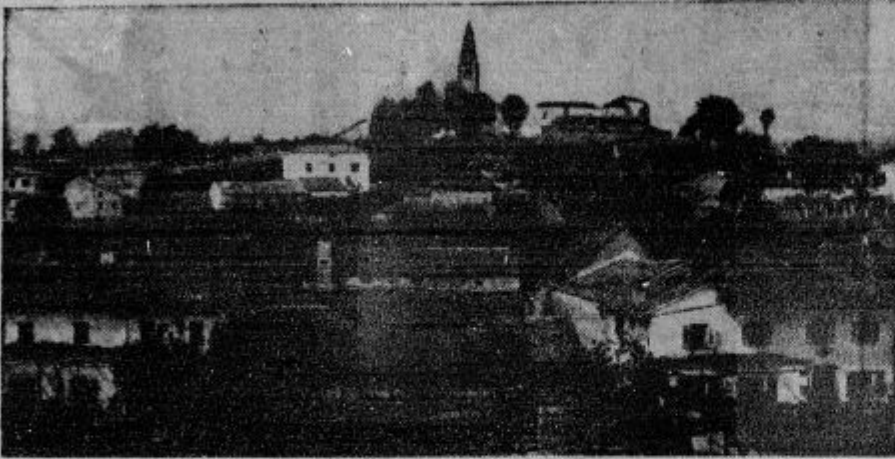

Italijanska policija pred britanskim poslaništvom v Rimu.

Nemški tank na belgijskem ozemlju.

NOVICE IZ JULIJSKE KRAJINE

Tomaj na Krasu.

i K Materi božji na Vitovljah nad Osekom v Vipavski dolini je za binkošne praznike, ko obhaja to znano in priljubljeno romarsko svetišče svojo največjo vsakoletno slovesnost, poromalo okrog 2000 vernikov iz Vipavske doline in Trnovske planote. Lepa dneva sta romarjem poleg verskega okrepljenja tudi prijetne naravne užitke.

i Tristoletnica goriške Kostanjevice. Zadnje nedeljo, 19. maja, je Marijino svetišče na Kostanjevici nad Gorico slovesno obhajalo tristoletnico, kar je bila prva cerkva, ki stoji na mestu sedanjega prikupnega božjega hrama, pozidana in posvečena. Pontifikalno sv. mašo je daroval goriški nadškoj Margotti.

i Na vprašanje, kdaj bo stopila Italija v vojno, odgovarja italijanski list »Resto del Carlino«, da je sicer res, da dosega Nemčija vsak dan nove uspehe, toda ne sme se trditi, da bi bila sedanja bitka že odločilna za izid vojne. Treba bo še velikanskih naporov. Dveh tako velikih imperialističnih sil kakor sta Francija in Anglija, ni mogoče premagati z enim samim udarcem. Zato bo imela Italija še mnogo priložnosti, da si pridobi slavo. Vsak Italijan naj se zaveda, da bosta končno zmago izvojevala Mussolini in Hitler.

i Italijanski zunanji minister grof Ciano je imel nedavno v Milanu in Cremoni dva govora, v katerih je v glavnem povedal, da je Italija pripravljena stopiti v vojno, kadar bodo zahtevale njene pravice in kadar bo zapovedal Mussolini.

i Tolmač Mussolinijevih misli. V »Giornale d'Italia« objavlja znani tolmač Mussolinijevih misli glavni urednik Virginio Gayda članek, v katerem razpravlja o stališču Italije. Vse sta zagretili zahodni veljasi, piše Gayda, ki sta sklenili rajši žrtvovati vse, kar imata, namesto da bi bili Italiji in Nemčiji odstopili nekaj tisoč kvadratnih kilometrov kolonialnega ozemlja, ki Angliji in Franciji niti potrebno ni. Toda pri tem nista računali na vojaško pripravljenost in moč Italije in Nemčije. Zato je izbruhnila vojna, ki bo spremenila usodo vseh narodov v Evropi. Italija ne sme stati ob strani. Zato Italija že sedaj postavlja svoje zahteve, ki jih je grof Ciano v Milanu jasno očrtal.

i Priznanje za zvesto obdelovanje zemlje. Ono nedeljo je predsednik italijanske vlade Mussolini izročil na slovesen način denarne nagrade 82 kmetom, najstarejšim poljedelcem, ki se nahajajo že več kot 100 let na svojih kmetijah. Mussolini je izrazil pri tem svoje zadovoljstvo, da mu je mogoče na ta način javno dati priznanje za zvesto obdelovanje zemlje. Med odlikovanci je dobila nagrado tudi rodbina, ki živi na svojem posestvu že več kakor 12 stoletij.

i Lov za modro galico. V zadnjih časih letajo naši vinogradniki iz trgovine v trgovino in iščejo modro galico. Bojijo se, da je ne bo. Zanimali smo se za zadevo in doznali, da bo prišlo modre galice za naše potrebe zadostno na trg. Prišla pa ne bo hkrati, bo pa na razpolago 70% blaga od količine, ki smo ga porabili drugo leto. Po mnenju strokovnjakov bi morala ta množina zadostovati in vinogradniki bodo morali s tem drugim škropi-

lom bolj štediti. Do sedaj so mnogi škropili z 2% in večodstotno mešanico, kar pa je razsipavanje. Izkušnja namreč uči, da je tričetr do 1% mešanica v vsakem primeru dovolj močna, seveda mora biti pravilno pripravljena. Ker ni apno vedno dobro, naj kmetovalci kot v Franciji uporabljajo namesto apna sodo »Solvay«, katere gre 475 gramov na vsak kilogram modre galice. Ta sprememba je tem priročajša, ker je pripravljanje škropilne mešanice s sodo lažje kot z apnom, kajti pri sodi ni treba drugega kot jo raztopiti v mešanici.

i Redovnik iz Družbe sv. Frančiška, doma iz Istre, posvečen v škofa. V nedeljo, 12. maja je bil v frančiškanski baziliki sv. Antona v Rimu posvečen v škofa msgr. Marko Della Pietra, novi nadškoj v Ankonu. Novi cerkveni knez je doma iz Rovinja v Istri in pripada frančiškanskemu redu. Pri posvečitvenih svečanostih v Rimu je bilo njegovo rojstno mesto častno zastopano.

i Češnje in njihov trg. Kanalu bo 14 dni, kar prihajajo češnje na trg, vendar se kupčija še ni razvila. Prve češnje niso najboljše in tudi ne vzdržijo prevoza, pokupijo in porabijo jih zato domača in bližnja tržišča. Cena za ta pridelek se suče okrog 150 lir, blaga pa ni veliko. Proti koncu meseca in v začetku junija bodo začele prihajati boljše in trpežnejše vrste — srčnice. Takrat bo več dovoza in bo postal tudi trg živahniji. Za začetek junija je dovolila uvoz tudi Nemčija, ki pride letos skoraj edina v poštev kot inozemski odjemalec češeni. Upamo, da bodo Nemci nastavili primerne cene in bodo Brici in Vipavci lahko poravnali dolgove, ki so jih na račun češeni napravili v dolgi zimi.

i Smrt korotkega borca. Na Kambreškem nad Ročinjem je v najlepši moški dobi, star 39 let, po kratki, teški pljučnici izidil posestnik Alojzij

Namar. Bil je priden gospodar in zaveden moč. Udeležil se je tudi bojev na Korotkem. Zapušta ženo s tremi nedoraslimi otroki. Naj mu svetli večna luč!

i Koliko prebivalcev šteje Italija? Po uradnih podatkih je štela Italija ob koncu aprila 44 milijonov 715 tisoč prebivalcev. V mesecu aprilu je bilo v državi 42.789 porok; število porok se je v tem mesecu močno dvignilo, precej so k temu pripomogli gotovo številni vpoklici k vojakom in razne olajšave, ki jih imajo vpoklicanci pri sklepanju poroke.

i Vzpenjača na Sveto goro. Žična železnica na Sveto goro še vedno ni dokončana in ne bo v maju odprta za javni promet. Zaradi raznih ovir so otvoritve prenesli v junij.

i »Pester Ljudo« poroča, da je jugoslovanski poslanik v Rimu oni četrtek obiskal italijanskega zunanje ministra grofa Ciana, s katerim se je razgovarjal o vseh vprašanih, ki se tičejo obeh držav. Italijanski zunanji minister je pri tej priliki odločno zavrnil vse vesti, da bi imela Italija napačne namene proti balkanskim državam. Grof je zagotovil, da bo Italija tudi v bodoče spoštovala načela, ki so podlaga leta 1937 sklenjenega jadranskega sporazuma. — To znači, da je Jugoslavija v tem pogledu lahko mirna.

i Smrt plemenitega moža. V noči od četrta na petek, 17. maja je v Gorici, zadet od srčne kapi, odšel k svojemu Očetu posestnik in lesni trgovec g. Valentin Rudolf, doma iz Črnega vrha. Dosegel je lepo starost 76 let. Za v novembru lanskega leta ga je bilo zadelo, toda počasi je bil precej okrevan in je bil zopet dobre volje. Ko se je sedaj bolezen povrnila, ga je pobrala. Pokojni je bil v svojih mladih letih mitničar v Surjah na Vipavskem. Pozneje se je naselil v Gorici, kjer je ustanovil cvetočo lesno trgovino. S pridnostjo in varčnostjo si je ustvaril lepo premoženje. Ni pa skoparil in stiskal, ampak je bil široko odprtih, dobrotljivih rok. Misli je na svoje sorodnike, podpiral dijake in sodeloval pri številnih dobrodelnih organizacijah. Vsako plemenito zamisel je rad podprl. Po svojem značaju pošten, zaveden slovenski moč, neomahljiv v svojih načelih, je vse svoje življenje vzgledno krščansko živel in se v katoliškem občestvu po svojih močeh tudi borbeno udeleževal. Vsi, ki so ga poznali, so ga visoko cenili in spoštovali. Naj bo blagum, zvestemu našemu možu in nesebičnemu dobrotniku Vsemogočni bogat plačnik! Mi pa ga bomo ohranili v častnem spominu!

i 130 let ječe petorici zločincev. Po večdnevni razpravi se je zadnji četrtek, 16. maja zaključila pred poroto v Trstu senzacionalna razprava zaradi roparskega umora triaškega žida, milijonarja Morpurga, katerega so našli zadavljenega v njegovem stanovanju. Obtoženih je bilo pet oseb, ki pripadajo temnim nižinam triaškega življenja — trije možki in dve ženski-sestri. Petorica, ki je svoje dejanje priznala, pa se je izgovarjala, da svoje žrtve ni hotela umoriti, je bila obsojena na 130 let težke ječe; možki so dobili vsak po 30 let, od sester pa ena 22, druga 18 let.

Najprej uradno

Posebni poročevalec ameriškega lista »New York Times« piše iz Rima o velikem zanimanju, ki vlada po vsej Italiji za pričakovano skorajšno odločitev Italije v njenem nadaljnjem stališču do sedanje vojne v Evropi. Med mnogimi domnevmi in ugibanji mislijo diplomatski krogi v Rimu, da je treba pričakovati, da bo Mussolini v najkrajšem času pretrgal svoj molk. — To se pa tudi lahko zgodi še danes v Napoliju, toda verjetno je, da bo Mussolini odložil še za nekaj dni svojo usodno odločitev in to zaradi pogajanj z Nemčijo, ki jih vodi neposredno in ki zahtevajo razjasnitev nekaterih vprašanj.

Odločitev Mussolinija po mnenju »New York Timesa« ne bo v napovedi, da bo Italija stopila v vojno, temveč da bo predsednik italijanske vlade v odločni obliki razglasil brezpogojne zahteve Italije glede Sredozemskega morja. Po obvestilih, ki jih je dobil ameriški časninar, bo Italija zahtevala: 1. Malto, 2. Nadzorstvo nad Tunisom, 3. Izročitev

Sueškega prekopa Italiji, 4. Izročitev francoske Somalije Italiji. — V svojem poročilu omenjeni ameriški časninar tudi pravi, da bo Italija obveljala vse prezadete države o tem, da sprejete teh italijanskih zahtev lahko v veliki meri zavre usoden razvoj dogodkov v Evropi.

Mussolini se je v odgovoru na izjavo, katero mu je izročilo 13.000 študentov rimske univerze o svoji pripravljenosti boriti se za osvoboditev Sredozemskega morja in neodvisnost imperija, zahvalil za pripravljenost mladih ter poudaril, da je prepričan, da so rimski študentje tolmači čustev svojih tovarišev na vseh italijanskih univerzah in da nadaljujejo izročilo narodnega prepoveda. Mussolini pričakuje, da se bodo rimski študentje udeležili kot prostovoljci morebitnega novega boja proti tujcem, ki žele držati Italijo v ujetništvu na Sredozemskem morju, dasi mora biti to morje zveza med domovino in ozemljem rimskega imperija.

*****

Noč in dan moli

Washington, 27. maja. AA. Reuter. Predsednik Roosevelt je imel včeraj govor, ki so ga prenašale vse radijske postaje USA. Govoril je pol ure o potrebah državne obrambe ter o sredstvih, s katerimi bi bilo tem potrebam možno zadostiti, končno pa tudi o vprašanjih, ki neposredno zanimajo bodočnost Amerike.

V svojem govoru, ki ga smatrajo za neko vrsto dopolnilno poslanice o oboroževanju, ki jo je Roosevelt poslal kongresu, je nastopil proti slepim in gluhih, ki naivno verujejo, da so Združene ameriške države ločene od evropskega spopada, kakor tudi proti tistim, ki iz strankarstva napadajo zunanjo politiko vlade.

Roosevelt je dejal, da ne deli utvar s takimi ljudmi, prav tako pa tudi ne deli strahu s tistimi, ki jih je zgrabila panika in ne verujejo več v ameriško vojsko. Izjavil je, da so Ameriko ganila skraj neverjetna poročila o vsem, kar se v tem trenutku dogaja in kar se je dogajalo s civilnim prebivalstvom Norveške, Nizozemske, Belgije, Luksemburga in Francije. Roosevelt naslavlja poziv na prebivalstvo, naj v imenu človeške skupnosti prisloži na pomoč Rdečemu križu. Končno je poudaril, da sta ameriška vojska in mornarica odlično preskrbljeni z vsem potrebnim in tudi dobro izurjeni.

Roosevelt je govoril nato o zmožnosti proizvodnje in dejal, da se neprestano povečava. Priznal je, da še vedno ni v skladu z resničnimi potrebami, toda nov program o oborožitvi določa proizvodnjo 25.000 vojaških letal na leto.

Glede ameriške vojne mornarice je Roosevelt dejal, da je danes znatno močnejša v pogledu izvajanja napadov, kakor pa je bila za časa svetovne vojne.

Roosevelt je dalje izrazil polno zaupanje v ameriške industriale, ki proizvajajo vojni material na splošno. Pripomnil je, da je vlada pripravljena dati industrijalcem potrebne nove kredite, da bi mogli razširiti svoje tovarne in zaposliti nove tisoče delavcev.

Predsednik USA je slednjič nastopil tudi proti razkrojevalnim gibanjem, t. j. proti »peti koloni«, ter dejal, da je treba z vohuni, saboterji in izdajalci postopati kar najstrožje. Pravi, da oblasti posebej posebno pozornost propagandi, ki ima namen prinašati razdor in slabost med Amerikance, kakor se je to pokazalo tudi pri drugih narodih, predvsem na evropski celini. Pri nas ta propaganda ne sme zasejati razdora in mi se bomo borili z vsemi silami proti njej. V trenutku, ko je ves svet skupno z ameriško celino ogrožen od razdiralnih sil, so Amerikanci trdno odločeni, da zgrade svoje oboroženo obrambo.

»Mi se branimo in gradimo obrambni zid, toda ne samo za Amerikance, pač pa za ves človeški rod. Naša naloga je vzvišena in plemenita, ponoči in podnevi prosim Boga za mir v tem ponorelem svetu. Vem, da se tudi vi vsi pridružujete tem molitvam. V ljubezni do človeškega rodu bomo skupno prosili Boga, naj zaceli rane in ublaži človeško srce« je končal svoj govor Roosevelt.

FRANCIJA

s Vihar proti socialistu Blumu. Po vsej Franciji se vzdiguje silovita jeza proti voditelju francoskih socialistov in ljudske fronte Blumu, ki ga dolže, da je spravil Francijo v sedanjo stisko s tem, da je zagovarjal nemško oboroževanje, izpraznitev Porenja, da je s svojo znašano politiko odbil Italijo od Francije, da je z vsemi silami preprečeval francosko oborožitev na morju in v zraku, da je zaradi svojega slepega strankarstva upokojil večino sposobnih generalov in celo še pred kratkim javno v svojem glasilu zagovarjal misel, naj Francija takoj sklene brezpogojen mir z Nemčijo. Nekateri francoski listi zahtevajo, da je treba Bluma takoj ustreliti.

AMERIKA

s Za Ameriko kmalu ne bo več nevtralnosti? Poveljnik ameriške armade s svetovni vojni general Pershing je izjavil zadnje dni, da morajo Združene ameriške države pripraviti vse sile zaradi možnosti vstopa v vojno. Nihče od Američanov ne more trditi, kdaj bodo zapleteni v vojno, ki je vzplamela v Evropi. — Predsednik Roosevelt bo zahteval v parlamentu ali kongresu kredite za gradnjo novih in izpopolnitev starih ladjedelnic in drugih vojaških zgradb. V sedanjem času je po izjavi Roosevelta narodna obramba največjega pomena ter je danes postransko vprašanje, kako priti do potrebnih milijonov dolarjev. Razvoj vojnega položaja v Evropi vpliva toliko

n V naših koledarjih in pratikah so večkrat pomanjkljivosti v zaznamkih sejmov. Poročajo, da so v njih zaznamovani sejmi, ki jih že davno več ni, nasprotno pa manjka v njih novih. Temu je pa vzrok dejstvo, da mnoga županstva ne ustrezajo prošnjam založništva pratik in koledarjev, naj se jim naznani vsaka sprememba glede sejmov za živino in blago. Založništvo Družinske Pratičke vljudno vabi vsa slovenska županstva, da jej naznani čimprej vse nepravilnosti v sejmiskem zaznamku. S tem zelo ustrežejo kupcem in prodajalcem.

na Ameriko, da je postala narodna obramba za Združene države mnogo bolj pomembna kot je bila doslej. — Končno je začel ameriški tisk odkrito pisati o možnosti vstopa Amerike v vojno. To spremembo glede časopisnih glasov je povzročila predaja Nizozemske pred nemško premočjo. Ameriško sočustvovanje z Evropo bo rodilo ta uspeh, da bo Amerika vstopila v vojno in mora pripraviti 50.000 letalec in bo dala vsakému svoje letalo. Vojna se razvija danes tako, da je nesmiselno govorjenje, da bi mogla stati Amerika ob strani. Za Ameriko kmalu ne bo več nevtralnosti.

Drobne

Nad 2000 nemških letal vseh vrst je bilo uničenih od začetka nemškega napada na Belgijo, pišejo francoski listi.

21 letni avstralski letalec Kain je od dne 9. maja sam sestrelil 20 nemških letal.

Silovit potres je opustošil Limo, prestolnico južnoameriške republike Peruja.

Samo ob četrtkih in nedeljah bodo v Grčiji poslej lahko jedli meso.

Angleška vlada je dobila pooblastilo, da lahko zaseže vso zasebno imovino v narodno-obrambne namene.

Francoski general Girard, o katerem so poročali, da je bil ujet, poveljuje zavezniški vojski v Belgiji.

Kanadska vlada je dala Angliji na razpolago vsa letala, s katerimi razpolaga kanadska armada.

Francoski vojni svet je sklenil, da Pariza in okolice ne bodo začeli izpraznjevati.

100 letnica rojstva je doživela sestra Danijela od kongregacije ubogih sester v Liverpoolu.

15 svojih zasluznih generalov so Francozi te dni odstavili.

Francozi pravijo, da so nemški »rokav« (zaseden pas zemlje) stianili, Nemci pa trdijo, da vedno bolj zožujejo obroč okrog zavezniške vojske v Belgiji.

Radio Ljubljana

Četrtek, 30. maja: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Radijski šramel. — 14 Poročila. — 18 Radijski orkester. — 18.40 Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nacionalna ura: Kako smo našli najstarejši rokopis narodnih pesni (dr. Gerhard Gezeman). — 19.40 Objave. — 19.50 Deset minut zabave. — 20 Mladinski zbor »Zvonček«. — 20.45 Plošče. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Radijski orkester. Konec ob 23. — Petek, 31. maja: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 11 Soiska ura: Mladina na našem Jadranu na izletih in letovanjih (Viktor Pirnat). — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Radijski orkester. — 14 Poročila. — 14.10 Tedenski pregled Tujskoprometne zveze. — 18 Zenska ura: Pogovor v gospodinjstvi posvetovalnici (Helena Kelhar). — 18.20 Plošče. — 18.40 Francoščina (dr. Stanko Leben). — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nacionalna ura: Levstik Fran, slovenski pisatelj kot časnikar (Ruda Jurčec). — 19.40 Objave. — 19.50 Prenos šmarnic iz trnovske cerkve. — 20.30 Skladbe D. Jenka, V. Parme in T. Vidošiča (Radijski orkester). — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Plošče. Konec ob 23. — Sobota, 1. junija: Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 10 Otvoritev ljubljanskega velesjema in prenos promenadnega koncerta. — 12 Plošče. — 14 Poročila. — 17 Otroška ura: Pavlihoa srečka, lutkovna igra. — 17.30 Plošče. — 17.50 Pregled sporeda. — 18 Radijski orkester. — 18.40 Dekanija Kozje v šmarnem okraju (prof. dr. Viktor Tiller). — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nacionalna ura. — 19.40 Objave. — 20 Zunanjepolitični pregled (dr. A. Kuhar). — 20.30 J. Vombegar: Nazaj k naravi (vesela in zvočna igra). Veseli in žalostni dogodki iz življenja Jaka Smodlaka in njegovih. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Radijski orkester. Konec ob 23. — Nedelja, 2. junija: 8 Jutranji pozdrav. — 8.15 Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve. — 8.45 Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). — 9 Napovedi, poročila. — 9.15 Solistični koncert. — 10 Plošče. — 10.30 Radijski orkester. — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Pevski zbor Delavskega glasbenega društva. — 14 Plošče. — 16.30 ZFO — Higiena telovadbe (dr. Stane Grapar). — 17 Gospodarska navodila in tržna poročila. — 17.30 V čaru operet. — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nacionalna ura. — 19.40 Objave. — 20 Nastop Ciril-Methodovega cerkvenega pevskega zbora iz Kočevske reke. — 20.45 Prenos lahke glasbe z velesjema. — 21.30 Plošče. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Radijski orkester. Konec ob 23. — Ponedeljek, 3. junija: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Radijski orkester. — 14 Poročila. — 18 Zdravstvena ura: Duševna in telesna občutljivost (dr. B. Zajc-Lavričeva). — 18.20 Plošče. — 18.40 Slovenski delež v tujih kulturah (dubovniki) (prof. Vilko Novak). — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nacionalna ura. — 19.40 Objave. — 19.45 Več manire — pa brez zamere (Fr. Govekar). — 20 Iz opernega sveta. — 21.30 Plošče. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Kvarlet Fantje na vasi. Konec ob 23. — Torek, 4. junija: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Koncert slovenske pesmi. — 14 Poročila. — 18 Prenos lahke glasbe z velesjema. — 18.40 Vplivi nedostojnosti in kletvin ter surovosti na vzgojo naroda (dr. Stanko Oogala). — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nacionalna ura. — 19.40 Objave. — 19.50 10 minut zabave. — 20 Večer romunske klavirske glasbe. — 20.45 Radijski orkester. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Plošče. Konec ob 23. — Sreda, 5. junija: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 12 Godalni oktet. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Plošče. — 14 Poročila. — 18 Mladinska ura: a) Slovenski literarni zemljevid: Goriška (profesor France Vodnik); b) Za mlade naravoslovce (M. Zor). — 18.40 Poletna otroška zavetišča na deželi (Marija Kržič). — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nacionalna ura. — 19.40 Objave. — 19.50 Uvod v prenos. — 20 Prenos iz ljubljanske opere, v 1. odmoru: Glasbeno predavanje (V. Ukmar), v 2. odmoru: Napovedi, poročila. Konec ob 23.

PO DOMOVINI

Kmečke lante v kmetijske šole!

Na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru se bo pričelo novo šolsko leto dne 15. septembra. Šola je dveletna in ima intornat za 60 gojencev ter 100 ha veliko posestvo z vsemi kmetijskimi panogami in potrebnimi gospodarskimi objekti.

Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let in z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Kmečki sinovi, ki bodo ostali po končani kmetijski šoli doma, imajo pri sprejemu prednost. Mesečna vzdrževalnina se določi po premoženjskih razmerah prosilcev ter znaša od 75 do največ 300 din.

Lastnoročno pisane prošnje, kolkovane z banovinskim kolkom za 10 din, naj se pošljejo ravnateljstvu najkasneje do 15. julija.

Prošnji je treba priložiti:

1. krstni list;
2. domovinski list;
3. odpustnico, oziroma zadnje šolsko spričevalo;
4. spričevalo o нравnosti pri tistih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kakšne druge šole;
5. obvezno izjavo staršev, ozir. varuha, s katero se zavežejo plačevati stroške šolanja, kolikor jih odpade nanje (ban, kolek za 4 din);
6. obvezno izjavo staršev ali varuha samo tistih prosilcev, ki računajo na banovinsko ali kako drugo podporo, da bo njihov sin, ozir. varovanec ostal po dovršeni šoli na domačem posestvu, v nasprotnem primeru pa da se za-

vežejo povrniti zavodu prejeto podporo (banov. kolek za 4 din);

7. uradno potrdilo občine o: a) velikosti posestva v ha, b) višini difektnih davkov, c) številu družine, posebej še o številu nepreskrbljenih otrok, o zadolženosti ter še o drugih družinskih razmerah, ki bi utegnile vplivati na velikost podpore.

To potrdilo občine morajo priložiti samo tisti prosilci, ki žele dobiti banovinsko podporo ali podporo okrajnih kmetijskih odborov za šolanje. Za banovinsko podporo je treba zaprositi obenem v prošnji za sprejem, za podporo okrajnih kmetijskih odborov pa zaprosijo gojenci preko ravnateljstva, ko so že sprejeti.

Podrobnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo.

Novo orgle smo dobili

(Cerklje pri Kranju.)

»Hvalite Gospoda v njegovem svetišču! Hvalite ga s hvatami in s piščali!« Tako se je v nedeljo glasil napis pred vvhodom v našo farno cerkev, katero so do zadnjega kottička napolnili domačini in številni tujci, okrog tri tisoč. Prihiti so od vseh strani, da vidijo redko slovesnost blagoslovitve novih orgel in da prvič slišijo njih močnega glasove, ki so se skoraj ves dan prelivali po veličastni stavbi naše farne cerkve.

Na orglah nam je pri obeh božjih službah in popoldne pri koncertu z vso spretnostjo pokazal, koliko glasbene lepote skrivajo v sebi, g. profesor Raščigaj. Lepo in ubrano so pod vodstvom stolnega dekana dr. Kimovca peli pesmi domačih skladateljev, in sicer pri bogoslužju, pa tudi pri koncertu, za katerega so se pod vodstvom g. kanonika pripravili združeni pevski zbori cerkvarne farske. Stolni dekan in kanonik dr. Kimovec, domači rojak, je orgle blagoslovil in nam s prav poljudno besedo dal vsaj nekoliko pojma o sestavi orgel.

Da je vsa slovesnost tako lepo potekla in da je naša farna cerkev dobila tako odlične orgle, o katerih so bili vsi udeleženci slovesnosti polni hvale, je predvsem zasloga mojstra Jenka, ki je orgle tako posrečeno izdelal, kantonika g. dr. Kimovca, ki nam je ves čas v besedi in dejanju stal ob strani in zlasti g. župnika Crnilca, ki je vodil in nosil vso težo priprav za nabavo novih orgel. Naj orgle, ki se naši cerkvi tako lepo podajo, dolgo vrsto let done v božjo čast in naj duše obiskovalcev tega svetišča dvigajo k Bogu!

Iz raznih krajev

Bučka. Tatvine se neprenehoma ponavljajo v naši občini. Pred kratkim je bilo pokradenega več vina posestniku Zupaču v Gor. Raduljah. Malo prej krompir na Bučki itd. Nekatere tatove menda poznajo, pa jih nečesto izdajo. Sicer pa se zdi, da je na delu organizirana tatinska družba, katere članstvo je v splošnem prebivalstvu znano. Člani si po potrebi eden drugemu pomagajo pri tatvinah ali vsaj pri skrivanju. Zato je razumljivo, da se malokatera tatvina pojmasi, kljub temu, da vsi s prstom kažejo na tatu. Potrebno bi bilo, da vsi pošteni vsaj tako pomagajo eden drugemu pri izsledovanju tatov, kot vsi tatovi. Potem bi bilo kmalu konec družbe, katere člani so ljudje, da si sicer po svojem življenju ne delajo časti župniji. Prosili bi pa tudi sodišče, da vse tiste tatove vsaj, ki pred sodišče pridejo, ne kaznuje premočno, da si komaj nekaj dni v ječi oddahnejo. Sicer v nekaj letih ne samo premoženje ne bo več varno, ampak tudi življenje ne. Saj nekateri otroci že kažejo, na kakšnih zgledih se uče!

Sv. Jakob v Slovenskih goricah. Vsa fara je osupnila ob vesti, da je preminul v Banja Luki Maks Rozina, ki je bil 4. maja t. l. zdrav in vesel odpoklican k vojakom. Vrzel je nastala v družini, ker je bil edinec. Prosvetno društvo je zgubilo najboljšega delavca — igralca na odru, MKZ pa svojega sodelavca. Ni nam bilo dano, da bi ga spremili na zadnji poti, zato naj mu bodo te skromne vrstice v slovo. Počivaj v miru!

St. Jurij pod Kumom. Dasi smo imeli letos že 11 mrličev, sta bila preteklo nedeljo spet kar dva pogreba, kar je pri nas zelo redek primer. K zadnjemu počitku smo spremili Kolenc Joželo iz Podpadeža, staro šele 40 let, in Grošičarja Martina iz St. Jurija. Pred par leti je udarila ponoči strela v njegovo gospodarsko poslopje, ki je pogorelo do

74

Gospod Volodijovski

Med tem se je v predbalkanskih močvirjih pogreznil pozlačeni in škrlatni Kasekin voz tako, da ga dvajset bivolov ni moglo izvleči iz blata. »To je slabo znamenje, gospod, zate in za tvojo vojsko!« je rekel sultanu najvišji mufti. »Slabo znamenje!« so začeli pouavljati v taborišču na pol blazin derviši. Zato se je sultan prestrašil in sklenil odpraviti iz tabora vse ženske s prelepo Kaseko vred.

Povelje se je razglasilo vojaštvu. Tisti izmed vojakov, ki svojih suženj niso imeli kam odpustiti in jih iz ljubezni niso hoteli prodati tujcem za nasladi, so jih rajši posekali. Druge pa so kupovali na tisoče bazarski trgovci iz Karavaneraja, da bi jih potem prodajali na trgih v Stambul in vseh mestih v bližini Azije. Tri dni po vrsti je trajal nekakšen velik semenj. Azija je brez obotavljanja postavil na prodaj Zošo, katero je tudi takoj za dober denar kupil star, bogat stambulski trgovec s slaščicami za svojega sina.

Bil je to dober človek; ko ga je namreč Zoša jokaje prosila, je kupil od Halima tudi njeno mater, res da za prav nizko ceno. Drugi dan sta potovali obe proti Stambulu s krdelom drugih žensk vred. V Stambulu se je izboljšala Zošina usoda, čeprav ni prenehala biti sramotna. Novi lastnik jo je vzjubil in ko je preteklo nekaj mesecev je dvignil do časti zakonske žene. Mati se ni ločila od nje.

Mnogo ljudi, med njimi mnogo žensk, se je, včasih tudi po dolgi sužnosti, vračalo domov. Najbrž je bil kdo, ki je na vse načine, po Armencih, po grških trgovcih, po služabnikih poljskih poslanecv iskal tudi Zošo, toda brez uspeha. Potem je to iskanje nenadoma prenehilo in Zoša ni

nikdar več videla ne svojega rojstnega kraja ne oblika svojih dragih.

Živela je do smrti v harem.

XLVII.

Se pred odhodom Turkov izpod Adrianopola je nastalo v vseh nadčestjskih postojankah veliko gibanje. Posebno v Hreptov, ki je bil Kamencu najbližji, so prihajali drug za drugim hetmanovi hitri sili, ki so prinašali različne ukaze. Te je malč vitez ali sam izvrševal ali pa jih je, kolikor se liso tilkali njega, razpošiljal naprej po zanesljivih ljudih. Posledica teh ukazov je bila, da se je posadka hreptovske fortalice znatno zmanjšala. Gospod Motovido je odrinil s svojimi semeni tja pod Uman na pomoč Hanenki, ki se je s peščico ljudovalj zvestih kozakov otepal Doroša in z njimi zvezane krimsko orde, kakor se je mogel. Gospod Mužalski, nedosegljivi lokostrelac, gospod Saitko grba zakriti mesec, gospod Nenašinec in gospod Hromika so povedli prapor tovarišev in linkauzove dragonce pod Batoh nesrečnega spomina, kjer je stal gospod Lužeki, ki naj bi obenem s Hanenko pazil, kako se Doroš giblje. Gospod Boguš je dobil ukaz, naj vzdrži v Mohilovu tako dolgo, dokler ne bo mogel s prostim očesom zagledati šambule. Hetmanova povelja so pridno iskala tudi preslavnega gospoda Ruščica, ki ga je kot četnik nadkriljeval edinole Volodijovski, toda gospod Ruščic je bil odšel na Felu nekaj desetoric ljudi v stepe in je izgubil kakor kamen v vodi. Šele pozneje se je slišalo o njem, ko so se razširile čudovite vesti, da kroži okoli Doroševnega taborišča in postojank orde kakor zli duh, ki vsak dan ugrablja posamezne bojovnike in manjša krdela. Tedaj so se ljudje domislili, da mora biti to gospod Ruščic, ki sovržnika zavrtno napada, kajti nihče drug razen malega viteza bi ga ne bil znal tako varati. In res je bil to gospod Ruščic.

Volodijovski naj bi šel v Kameneč, kakor je bilo že določeno. Tam ga je namreč hetman po-

treboval, ker je vedel, da bo takšen vojak s svojo navzočnostjo vili dobro nado v srca in dvignil duha prebivalcem in tudi posadki. Hetman je bil prepričan, da Kameneč ne prebije obleganja; šlo mu je le za to, da bi se kar najdlje držal, vsaj dotlej, dokler ne bi ljudovlada zbrala kakršnekoli vojsne sile za obrambo. V tem prepričanju je pošiljal v gotovo smrt, bi človek dejal, najslavnejšega viteza ljudovlade in priljubljenega vojaka.

V smrt je pošiljal najslavnejšega vojaka in ni mu ga bilo žal. Hetman je bil vedno tega mišljenja, kakor je pozneje pod Dunajem povedal, da gospa Vojnina pač ljudi rodi, vojna pa jih le pogublja. On sam je bil pripravljen pasti v boju za domovino in je bil mnenja, da je to najenostavnejša vojskova dolžnost in če more le-ta s svojo smrtjo izkazati domovini pomembno uslugo, mu je smrt milost in velika nagrada. Tudi je gospod hetman vedel, da je mali vitez istega mnenja kakor on.

Slednjih tudi ni imel časa misliti na to, da bi prizanesel posameznim vojakom, ko pa je šla poguba nad cerkve, mesta, dežele, na vso ljudovlado, ko se je dvignil vzhod proti Evropi s silo, kakor je še ni pomnila, da si podjarmi vse krščanstvo, ki ga je s svojimi prsi žrtila ljudovlada, ki ji pa ni mislilo pomagati. Hetmanu je moglo iti samo za to, da najprej Kameneč zavaruje ljudovlado, pozneje pa ljudovlada ostalo krščanstvo.

To bi se bilo tudi lahko zgodilo, ko bi bila imela vojsne sile, ko bi je ne bil uničeval nered. Toda hetman ni imel dovolj vojaštva niti za ogleadne pohode, niti za vojno. Če je vrzel na eno mesto nekaj desetoric vojakov, se je takoj na drugem mestu naredila vrzel, skozi katero se je lahko vili val napadalcev brez ovire. Straže, ki jih je sultan ponoči razpostavljal v svoje taborišče, so bile številnejše kakor hetmanovi prapori. Hude ura je prihajala s dveh strani, od Dnjepra in od Donave. Ker je bil Doroš z vsod krimsko ordo bliže in so se zalivali deželo, poglali in morili, so odrinili glavni prapori proti

²² Mohamedanski svečenik.

tal. Strah in skrbi, združene z nearečo, so mu zbrahale zdravje, da je od tega časa začel hirati in tako legel v prezgodnji grob že v 65 letu starosti. Bil je dolgo let cerkveni ključar župne cerkve. Za cerkev je veliko storil in vedno rad daroval za njo. Koliko se je trudil in nabiral za bronaste zvonove. Zlasti zadnja leta, ko je bilo izvršenih pri cerkvi in župnišču veliko popravil, se je posebno žrtvoval in veliko pripomogel s svojimi prispevki in nabiranjem po tari, da so bili stroški poravnani. Bog mu bodi plačnik! Naj jima sveti večna luč. Domačim naše sožalje.

Preserje. Po uvidevnosti g. bana dr. Marka Natlačena je občina sklenila dovolj ugodno pogodbo glede napeljave električnega toka in plačila prispevka banovini. Prvo nedeljo v juniju bo imela električno razsvetljavo. Naš kraški svet je za izkop jam kaj neprikladen; vse so izvršile KDE v lastni režiji. Nekaj uvidevniških premožnejših posestnikov pa je omogočilo občini najetje posojila za plačilo prispevka banovini. Veliko potov in skrbi je imel zlasti naš župan Suhadolnik Franc, ki pa se potov in sitnosti nikoli ne ustraši, kadar gre za obče koristi. Njemu, posebno pa že gospodu banu, so občani za tako važno pridobitev iz arca hvaležni.

Zagorje ob Savi. V Selu so umrli: 63 letni Ivan Kosec, 81 letni Anton Vrečar in Matija Kos. Naj počivajo v miru! — 24. maja pa smo imeli kratko trajajočo neurje, ki sicer ni imelo nobenih posebnih posledic, ako izvzamemo strelo, ki je udarila v Štorovo hišo pri Sv. Urhu in tam razbila streho, okna in oplazila domačo hčerko in jo omamila.

Blagovica. Pretekli teden je naša župnija doživela izreden dogodek. Dne 24. maja je Anton Barlič (Dernovšek), posestnik v Blagovici, obhajal s svojo ženo Francisko 60 letnico svoje poroke. Jubilej sta obhajala kar na tihem. Lepo je, da sta skromna, a prav bi bilo, da bi biserno poroko obhajala slovesno v cerkvi, ker je biserna poroka nekaj izrednega. Najstarejši farani pravijo, da so že doživeli par zlatih porok v župniji, biserne pa nobene ne pomnijo. Škoda, da smo prepozno zvedeli za ta jubilej. V zakonu se jima je rodilo osem otrok. Štirje so še živi, tri zelo dobre sinove jima je pobrala svetovna vojna. Čeprav bo jubilarin kmalu dopolnil 84 let, je še ves čil in krepak; ne rabi nikakih očal in nima še nobenega sivga lasu. Redno prihaja vaak dan že pol ure pred sv. mašo v cerkev in bere iz Baragovega molitvenika »Dušna paša«. Bil je dolgo čisto let organist in cerkvenik pri tuk. župni cerkvi in je še vedno akti-

Belokranjskim kmetom!

Nezadostna in slaba prehrana na kmetih je kriva, da so kmetijski otroci tako slabotni in da je v Beli Krajini toliko primerov jetike. Pri hrani primanjkuje maščobe. Okoli božica zakoljejo enega prašička, in maščoba, ki so jo dobili, je kmalu pri koncu, potem pa velik del leta jedo brez nje. Svinjska maščoba pa se da pri nekaterih jedilih nadomestiti z oljem, in to pred vsem z oljnim oljem. Toda oljno olje je predrago. Na Stajerskem in v Prekmurju ga nadomeščajo z bučnim oljem, to je z oljem, ki ga pridobivajo iz bučnih semen. To olje je zelo zdravo in okusno. Na Stajerskem in v Prekmurju predelajo letno najmanj 60 vagonov bučnega semena v olje. Veliko bučnega semena pridelajo sami, in poleg tega ga še kupujejo iz Hrvaške in iz Vojvodine.

Pri nas v Beli Krajini tudi uspevajo buče in se jih tudi precej sadi, toda bučnega semena nismo znali do sedaj izkoristiti na ta način, da bi iz njega pridobivali jedilno olje, temveč smo ga zavrgli. Kakšna škoda! Zato vas vabimo, da nasadite letos veliko buč, v jeseni pa pripeljite bučno seme Kmetijski zadrugi v Crnomlju, ki vam bo dala za 5 kilogramov bučnega semena en kilogram bučnega jedilnega olja!

Na Stajerskem imajo posebno vrsto buč, tako zvane golice, kjer je seme prosto lupine. Nekaj takega semena se še dobi pri Kmetijski zadrugi v Crnomlju. Sicer pa je tudi navadno domače seme dobro, samo da ga dosti pridelate.

ven član načelstva tuk. hranilnice. Za domače in svetovne dogodke se zelo zanima. Imenovali bi ga lahko živo kroniko tuk. župnije. Dnevno bere »Slovenca« in rad čita »Domoljuba«. Ženo je pred leti nekoliko prizadelo, a si je toliko opomogla, da lahko varuje domačijo in s palico tu in tam priroma v cerkev. Ob tej priliki jima prav iskreno čestitamo in želimo, da ju dobri Bog ohrani do skrajnih mej zemeljskega življenja.

Škofja Loka. V našem mestu so glasovi o vojni popolnoma utihnili, pač pa vse govori o kraških dobrih in tomboli prosvetnega društva. Tombola bo v nedeljo 2. junija popoldne ob 2 na društvenem telovadišču. Preložila bi se edino v primeru izredno slabega vremena, drugače ne. Zato pohitite z nakupom tablic po 3 dia, ker v nedeljo popoldne bo velik naval občinstva iz vseh strani,

zlasti s Sorškega polja, Selške in Poljske doline, pa tudi od drugod. Vse čaka sreča: 30 bogatih tombol, 80 kinkiniov, 222 tern. Glavni dobitki: prvovrstna telica, 10 koles, kuhinjska oprava, šivalni stroj, vreče moke, sladkorja, sod vina, plug, blago za obleke itd. Posebne vstopnine ne bo, sedeži na razpolago zastonj. Komisija bo razglašala izrebanje po zvočniku. Za prvovrstno jed in pijačo bo preskrbljeno. Zato na veselo svidenje v nedeljo popoldne ob 2 popoldne v škofiji Loki!

Blagovica. V maju smo imeli kar dve poroki. Resnik Franciška iz Jelše št. 2 se je poročila v Zagorje; dne 6. maja pa sta sklenila zvezo svetega zakona Alojzij Zavbi, drž. cestar iz Zg. Lok, in Rozina Florjančič iz Podsmrečja. Poročil ju je ženinov stric duh. svetnik Janez Zavbi, župnik v Ambrusu. Zenin je zelo delaven član tuk. prosv. društva, seveda pa je bila članica dekliške Marijine družbe, ki se je pred župno cerkvo na dan poroke od nje poslovila in ji želela vso božjo srečo. Bog ju živi! — Dne 11. maja smo pokopali mlado, komaj 30 let staro rudarjevo ženo Pepco Cerar (Brezovčevco). Pred tedni se je vrnila iz Kosovske Mitrovice (Srbija) v domači kraj v svrhu ozdravljenja, pa jo je ljubi Bog takoj poklical k sebi. Naj počiva v miru!

Davča. V soboto, 25. maja, smo spremili k zadnjemu počitku daleč poznano in splošno spoštovano Apolonijo Jemec v sedemindesetem letu starosti. Bila je zelo dobrih rok za sirnake in zlasti za tukašnje cerkev. Bog ji vse povrnil! Rajnica je bila ves čas zvesta »Domoljubova« naročnica in braika. Z vsako številko se je po par dni, kakor je rada povedala, »vojskovala«, preden jo je zmogala od začetka do konca.

Cerklje pri Kranju. Pred dnevi je botroval 16. otroku družine Zupin s Stefanje gore g. minister dr. Krek, katerega je zastopal okrajni načelnik g. dr. Vidic. Deklica je dobila pri krstu ime Mihaela.

St. Vid pri Stični. Na praznik Sv. Rešnjega Telesa je po kratki in mučni bolezni umrl Grabnar Franc, posestnik in gostilničar na Pluski, v starosti 50 let. Bil je skrben družinski oče in dober vzgojitelj svojim otrokom. Bil je krščanski mož v pravem pomenu besede, daleč na okrog poznan in priljubljen. Pokopali so ga 26. maja ob veliki udeležbi ljudstva. Bil je naročnik katoliških listov in prav posebno »Domoljuba«. Naj mu bo dobitni Bog bogat plačnik, preostalim pa izrekamo naše sožalje. — V nedeljo se je vršil ustanovni občni zbor konjerejskega društva, ki je zelo

njim, na drugi strani pa je naravnost manjkalo ljudi celo za poizvedovanje.

V teh težkih časih je napisal hetman Volodijovskemu nekaj besed sledeče vsebine:

»Ze sem razmišljal, ali te ne bi poslal tja k Raškovo nad sovražnika, pa sem se ustrašil: če se namreč orda vlije preko sedmih plitvin z multanskega brega in dežejo zajame, se potem ne boš mogel prebiti do Kamence. Tam si pa na vsak način potreben. Šele včeraj sem se spomnil Novoviejskega, ki je izkušne in odločen vojak; ker se pa človek v obupu vsega loti, mislim, da mi bo dobro služil. Pošli mu lahko konjenico, kar mu je moreš poslati, on pa naj gre, kakor daleč le more, povsod naj se pokaže in širi vesti o velikih vojskah, ki jih imamo; kadar pa bo imel sovražnika že pred očmi, naj mu tudi tu in tam posveti, ne da bi se dal zajeti. Znano je sicer, kako bodo šli, toda če bi opazil kaj novega, naj ti takoj sporoči, ti pa pošli nemudoma sla k meni in v Kamence. Novoviejski naj neutegoma odrine, pa tudi ti bodi pripravljen, da oideš v Kamence, vendar pa čakaj, dokler ne pridejo od Novoviejskega vesti iz Moldavije.«

Ker se je Novoviejski trenutno mudil v Mohilovu in se je govorilo, da namerava itak priti v Hreptjov, mi je mali vitez samo sporočil, da naj pride čimprej, ker ga čaka v Hreptjovu opravek iz hetmanove roke.

Novoviejski je dospel tretji dan. Znanci so ga komaj spoznali, prišlo jim je na misel, da je imel gospod Biologovski prav, ko ga je imenoval okostnjaka. To ni bil več tisti imeniten dečko, bujen, vesel, ki se je nekoč metal na sovražnika z glasnim krohotom, podobnim konjskemu hrzanju, in sekal s takim zamahom, kakor se obračajo krila mlina na veter. Šnufjal je, porumenel in počrnel in v tej shujšanosti se je zdel še bolj ogromen. Gledal je ljudi in mežikal z očmi, kakor bi svojih najboljših znancev ne poznal; tudi mu je bilo treba eno in leto reč dvakrat ponoviti, ker se je zdelo, da je prvič ne razume. Očito se mu je pre-

takala v žilah namestu krvi bridkost; videlo se mu je, kako se trudi, da ne bi mislil na nekatere reči in bi jih rajši pozabil, da ne bi zblazel.

Res da ni bilo v teh krajih človeka, ni bilo družine, ne v vojski častnika, ki bi ga ne bila zadela nesreča iz poganskih rok, ki bi ne bil obljokal kakega znanca, prijatelja, koga njemu blizu stoečih in dragih, toda nad Novoviejskim se je utrgal naravnost cel oblak nesreč. V enem dnevu je izgubil očeta, sestro in zaročenko, ki jo je ljubil iz vseh sil svoje bujne duše. Rajši bi bil videl, da bi bili sestra in ono sladko, ljubljeno dekle, umrli, rajši bi bil videl, da bi bili poginili od noža in plamenov. Toda njuna usoda je bila taka, da je bila za Novoviejskega, če je mislil nanjo, največja muka rahlo božanje. Trudil se je, da ne bi mislil na to, ker je čutil, da meji to razmišljanje na blaznost; vendar pa se mu to ni posrečilo.

In res je bil njegov mir samo navidezen. V njegovi duši ni bilo resignacije in vsakdo je lahko na prvi pogled uganil, da se skriva pod to otopelostjo nekaj zlovraščega in strašnega in že to izbruhne, izvrši ta velikani kakor razbessel element kakšna strahovita dejanja. To je bilo tako izrazito zapisano na njegovem četu, da so se mu celo prijatelji bližali z nekim strahom, v razgovoru z njim pa so se varovali omeniti kaj o tem, kar se je bilo zgodilo.

Ko je v Hreptjovu zagledal Bašo, so mu začele rane znova krvaveti. Ko ji je namreč za pozdrav poljubljaj roke, je jel nenadoma stokati kakor pobit vol; pri tem so se mu oči zalile s krvjo in žile na vratu nabrekli kakor vrvi. In ko so Bašo oblike solze in mu je kakor mati sočutno s ročicami stisnila glavo, ji je padel k nogam in ga dolgo časa ni bilo mogoče odtrgati od nje. Ko pa je izvedel, kakšen opravek mu nalaga hetman, je novo življenje zapluto v njem; žarek zivražje radosti mu je zabliškal v obrazu in rekel je:

»Storim to, sgorim še več!«

»In če srečaš tistega steklega psa, daj mu no poprač!« je pripomnil Zagloba.

Novoviejski ni nič odgovoril, samo gledal je gospoda Zaglobo; nenadoma se mu je zavesitela blaznost v oči, dvignil se je in začel iti proti staremu šlehiču, kakor bi se hotel nanj vreči.

»Alij verjameš, gospod,« je rekel, »da nisem jaz nikoli temu človeku kaj hudega storil in da sem mu bil vedno naklonjen.«

»Verjame, verjame!« je urno odgovoril gospod Zagloba in se previdno umaknil za malega viteza »Sam bi šel s teboj, pa me trga v nogah.«

»Novoviejski,« je rekel mali vitez, »kdaj hočeš odriniti?«

»Drevi.«

»Dam ti sto dragoncev. Sam ostanem tukaj z drugimi sto in s pehoto. Pojdi na majdan!«

In šla sta ven, da bi dala ukaze. Pri pragu je čakal Zidor Lušnja, vzravnani kakor siruna. Vest o pohodu se je bila že razširila po majdanu; zato je začel stažmojster v svojem in svojega oddelka imenu prositi malega polkovnika, da bi mu dovolil iti z Novoviejskim.

»Tako torej? Odti hočeš od mene?« je vprašal Volodijovski začuden.

»Gospod poveljnik, mi smo naredili zaobljubo, da kaznujemo tega lopova. In morda pride nam v roke!«

»Resnica! Pravil mi je o tem gospod Zagloba,« je odgovoril mali vitez.

Lušnja se je obrnil do Novoviejskega:

»Gospod poveljnik!«

»Kaj želiš?«

»Če ga mi dobimo, naj ga jaz previdim.«

In taka grozovita zverska zagrizenost se je začrtala v Mazurovem obrazu, da se je Novoviejski takoj aklonil k Volodijovskemu in mu rekel prošeče:

»Vaša milost, prepusti mi tega moža!«

dobro uspel. Ob koncu se je med konjereji ustanovila tudi samopomoč s posestnikom Petanom Francem na čelu. — Prihodnjo nedeljo bo sprejem otrok v Marijin vrtec. Dne 9. junija bo prvo sv. obhajilo, popoldne istega dne bo pa v Prosvetnem domu materinska proslava z bogatim sporedom. Vjudeo vazimo!

nih župnij. Njegov pogreb je pokazal, kaj je pošten fant. Nosili so ga gasilci. Toliko ljudi in takega pogreba še ne pomnimo v Velesovem pri kmečkem faranu. Dragi Vinko, počivaj v miru!

Velesovo. Zalostno so zapeli zvonovi na binkoštni ponedeljek Vinkotu Cebulju iz Adrgasa. Kakor blisk se je raznesla novica, da ga je povozil avtomobil. Vinkota so pripeljali mrtvega domov. Kako prijubljen je bil Vinko, se je videlo, ko je ležal na mrtvaškem odru, ko so ga hodili kar v trumah kropit ne samo iz domače župnije, ampak tudi iz sosednjih daljnih župnij. Njegov pogreb je pokazal, kaj je pošten fant. Nosili so ga gasilci. Toliko ljudi in takega pogreba še ne pomnimo v Velesovem pri kmečkem faranu. Dragi Vinko, počivaj v miru!

NAZNANILA

n Za veliki romarski shod ob praznovanju Marije Pomočnice kristjanov na Rakovniku v Ljubljani, ki bo v nedeljo 2. junija je dovoljena polovična voznina na vseh progah ljubljanskega železniškega ravnateljstva. Popust velja za vožnjo v Ljubljano od 31. maja do vključno 2. junija, za povratek pa od 2. junija do vključno 4. junija. Vsak romar naj kupi na vstopni postaji celo vozno karto in železniški obrazec K-13. Kupljena cela karta velja za brezplačno vrnitev proti potrdilu, ki ga bo romar dobil na Rakovniku, da se je romanja udeležil.

Smartno pri Litiji. Fantovski odsek Ljubljana—Rokodelski dom vabi vse prijatelje lepega petja in ljubitelje slovenske narodne pesni na svoj pevski koncert, ki ga bo priredil v nedeljo, dne 2. junija t. l. ob 3 popoldne v dvorani Prosvetnega doma v Smartnem pri Litiji.

n Te dni so odprli plemenilno postajo v Ljubljani. S tem je bila vsaj za enkrat zadovoljivo rešena dolgoletna želja naših konjerejev, ki so stal-

Kraljica miru

Zvezdne Tvoje so višave,
rajski mir na zemljo liješ;
rod izginja in driave,
Ti iz vekov v veke siješ.
Mir in blagoslov Te spremlja,
Tvoje žarke pije zemlja.

Kakor mavrica razpeta
srđ neviht in mrak preganjaš,
zvezdna neč Ti vence spleta,
novo jutro nam oznanjaš.
On s Teboj med nami hodi,
ki je rekel: »Mir vam bodi!«

Mir je sapica iz raja,
ki povsod blažilno veje,
moč, ki čudežno pomlaja,
božji dih, ki vse ogreje.
Ti si mu življenje dala,
ko si svetu Luč prižgala.

V Tvoje varstvo pribеžimo
sveta božja Porodnica,
Tebi srca posvetimo,
bodi nam miru Kraljica.
Ti nas s svojim Sinom spravi,
s svojim Sinom svet ozdravi.

Limbarski.

no poudarjali pomanjkanje take postaje. Plemenilna postaja, ki ima svoj sedež na Cesti na Loko 4 (Trnovo), ima za sedaj tri žrebce, med drugimi tudi srednje težke pasme, domače zreje, iz okolice Ljubljane, ki so posebno prikladni za kmečko konjerejo. Pojasnila daje zgoraj imenovani naslov.

Dolžnost vsakega katoličana je, da širi versko časopisje. »Bogoljub« mora postati versko glasilo v sleherni slovenski družini!

In res se je zdelo, da se uresničujejo strašmojstrove napovedi. Ko so prišli do Raškova, je dal Novoviejski vojakom počitek. Vsi so bili že uverjeni, da pojdejo potem k votlinam, ki jih je bilo vse polno v okolici, in se tam poskrijejo, dokler ne dosepejo prve sovražne čete.

Toda drugi dan je poveljnik dvignil prapor na noge in ga odvedel za Raškov.

»Ali pojdemo do Jahorlika ali kaj?« si je dejal stražmojster.

Med tem so se, takoj za Raškovom, približali prav do reke in nekoliko očenašev kasneje so obstali pri takozvani »krvavi plitvini«. Tedaj je Novoviejski, ki ni spregovoril niti besede, pognal konja v vodo in se jel odpravljati čez reko na drugo stran.

Vojniki so se začeli začudeno spogledovati. »Kaj pa to pomeni? Ali gremo k Turkom?« so izpraševali drug drugega. Toda to niso bili »gospodje« iz črne vojske, pripravljeni za posvete in proteste, ampak preprosti vojaki, navajeni železne discipline na postojankah; zato je pognala za poveljnikovim konjem v vodo prva vrsta, za njo druga, tretja. Ni bilo najmanjšega obotavljanja. Čudili so se, da gredo s triso konji v turško cesarstvo, s katerim se ves svet ne more meriti, toda šli so. V kratkem je začela razgibana voda štopotati okoli konjskih bokov, nehali so se čuditi in so mislili samo na to, da ne bi zmočili vreče s hrano zase in za konje.

Šele na drugi strani so se začeli znova spogledovati:

»Za božjo voljo, saj smo že v Moldaviji!« se je oglasilo tiho šepetanje.

In ta in oni se je ozrl nazaj za Dnjestr, ki se je v zahajajočem soncu blišcal kakor zlat in rdeč trak. Tudi naobrežje, skalnate stene, polne votlin, so se konale v iskrivem blisku. Dvignale so se kakor zid, ki je prav v tem trenutku predelil to peščico ljudi od domovine. Za mnoge izmed njih je bilo to gotovo poslednje slovo.

V nedeljo, dne 2. junija ob pol 10 dopoldne bo v Mariboru v dvorani Zadrúžne gospodarske banke redna skupščina Sadržarske in vrtnarske družstva. Za vozno olajšavo naj se zastopniki družnic poslužijo nedeljskih voznih listkov. Po skupščini bo ogled Vinarske in sadjarske šole v Mariboru.

počitku z zastavo. Za pokojnim žalujejo domači in sploh vsi, ki so pobliže poznali vrliga mladeniča. Blag mu spomin!

Bogojina. V najbolj cvetočih spomladanskih dneh je odtrgal nebeski vrtnar nit življenja mladeniču Šabjanu Francu. Bilo mu je komaj tri in dvajset let. Tako žalostno menda niso še nikoli peli bogojinski zvonovi. Rajni se je bolehen vrnil od vojakov. Doma je živela komaj še mesec dni. Bil je član gasilske čete, ki ga je tudi spremljala k večnemu

Priznanje bivšega komunista

Antonio Diaz Soto y Gama, eden izmed vodj mexikanske revolucije za časa Callesa, piše v »El Univerzali: Vrnil sem se h krščanstvu, od katerega sem se oddaljil v mladosti. Med revolucije sem bil priča take nenravnosti in nasilja, da sem začel premisljevati vzroke takega razkroja... Dejstva so me silila, da sem odprl oči resnici, da vsi ti izbruhi barbarskega nagona sledijo iz tega, da se je zavrgla krščanska morala in moralna vzgoja. Samo ta more brzdati človeško naravo. O tem nimam več nobenega dvoma. Ako se iztrga Kristus iz otroških src, zgubi doraščajoči rod vsako mravnostno brzdo in se zasužnjuje najbolj divjim strastem in vsem zabladam divjega nagona, da, tudi skrajnim izgredom častihlepnosti in okrutnosti. Vzgoja se rod poganov in materialistov.

Molčečnost. »Ali zna tvoja žena molčati?« — »O, pa še kako! Napravila je na primer že pred letom pri trgovcu dva jurja dolga, pa mi ni nikoli o tem ničesar povedala.«

Lušnji je prišlo na misel, da je morda poveljnik zblaznel; toda poveljniku pristojni ukazoviti, njemu pa poslušen biti.

Med tem so konji prišli iz vode in začeli po vrstah silno prhati. »Na zdravje, na zdravje!« so se začeli vojaški glasovi. Smatralo se je to za dobro znamenje in nekaj pogum se je vnel v njihova srca.

»Naprej!« je dal povelje Novoviejski.

Vrste so se odpravile na pot in šle proti zahajajočemu soncu in proti tistim tisočem, prof tistemu ljudskemu mravljišču, proti tistim narodom, ki so stali na Kučunkaurah.

XLVIII.

Prehod Novoviejskega čez Dnjestr in njegov pohod s tri sto sabljami proti sultanovi sili, ki je štela sto tisoče bojevnikov, bi bil mogel človek, vojne nevedč, smatrati za naravnost blazno početje. Toda bilo je le drzno bojno podjetje.

Pred vsem so tedanji četniki neredko napravljali pohode proti stokrat številnejšim čambulom, jim stopali pred oči in se potem pomikali pred njimi, krvavo se otepajoč preganjalcev. Prav kakor izvablja včasih volk pse za seboj, da v primernem trenutku hlastne v stran in zakolje najdrznejše zasedujočega lovskega psa, tako so delali tudi oni. Zver se je, kakor bi mignil, spreminila v lovec: pomikala se je naprej, se skrivala, se pritajevala, če pa so jo gonili, je sama gonila, napadala iznenada in grizla na smrt. To je bil tako zvan »postopek s Tatarji«, pri čemer so tekmovali v zvičajah, zalezovanju in zasedah. V tem postopku je najbolj slovel gospod Volodijorski, za njim gospod Ruščic, za njim gospod Pivo in gospod Motovidlo, pa tudi Novoviejski, ki se je od mladih nog uril v stepah, je spadal k tistim, ki so jih omenjali med najslavnejšimi; zato je bilo tudi zelo verjetno, da se ne bo dal zgrabiti, ko se pojavijo ordi pred očmi.

(Dalje prihodaj!)

Volodijovski se ni mislil protiviti in še istega večera pod noč je odrinilo na pot sto konj z Novoviejskim na čelu.

Šli so po znani črti na Mohilov in Jampol. V Jampolu so se sešli s prejšnjo rakovsko posadko, od katere se je po moči hetmanovega ukaza združilo z Novoviejskim dvesto ljudi, ostanek pa naj bi šel pod poveljstvom gospoda Biaglogovskega v Mohilov, kjer je stal gospod Boguč.

Novoviejski pa je ubral pot navzdol tja do Raškova.

Okolica Raškova je bila že popolnoma pustinja. Mestece samo se je spremenilo v kup pepela, ki so ga vetrovi že raznesli na vse štiri strani sveta, maloštevilni prebivalci pa so pobegnili pred pričakovano burjo. Bilo je namreč že začetkom maja in dobruška orda se je lahko vsak trenutek pojavila v teh krajih, zato ni bilo več varno tam prebivati. V resnici so stale orde s Turki vred še na kučunkavrijski planjavi, toda v raškovskih zakotjih tega niso vedeli, zato je vsak izmed prejšnjih prebivalcev Raškova, ki so se rešili iz zadnjega pokolja, pravočasno odnesel pete, kamor se mu je zdelo.

Lušnja je po poti koval načrte in zvijače, ki bi jih moral gospe Novoviejski po njegovemu mnenju uporabiti, če je hotel srečno in uspešno zalesti sovražnika. Te misli je laskavo razkladal dragoncem.

»Vi, konjske buče, jim je pravil,« se na to ne spoznate, jaz pa sem star, jaz se spoznam. Pojdemo do Raškova, tam se skrivamo v zakotjih in bomo čakali. Ko pride orda do plitvine, se odpravijo čez reko nasprej majhni oddelki, kakor je to pri njih navada: čambul stoji in čaka, dokler mu oni ne sporoče, ali je varno. Šele potem odrinemo sklenjeni za njimi in jih poženemo s seboj tja do Kamenca.«

»Tako pa tudi morda ne dobimo tiste pasje verele je pripomnil eden izmed dragoncjev.

»Drži jezik za zobmi!« je odvrnil Lušnja.

»Kdo pa pojde spredaj, če ne Lipki?«

Prisega domovinske vdanosti slovenskega katoliškega dijaštva

Slovensko katoliško dijaštvo, organizirano v Slovenski dijaški zvezi, predstavniški kulturni organizaciji slovenskega dijaštva, izroča v tem morda najbolj resnem razdobju evropske zgodovine, v razdobju, v katerem se na edinstveni način bliskovito odloča usoda temeljnih vrednot evropske krščanske omike in o samem golem življenju evropskih narodov, svoji ljubljani domovini tole

PRISEGO MLADIH DIJAŠKIH SRC:

Vse naše duhovne in telesne sile stavljamo v celoti brez kakoršnega koli pridržka na razpolago domovini za ohranitev njene svobode, tega dragocenega sadu tisočletnega trpljenja naših predhodnih rodov.

V tem edinstvenem zgodovinskem trenutku Evrope nobenemu narodu ne sme biti merilo domovinskih irtev zakon gospodarstva in samoljublja, temveč samo zakon brezmejnega domovinske vdanosti in zakon hitrih odločitev.

Vsi hočemo služiti v pripravljenosti na obrambo domovinske svobode, ne le naši tovariši, ki jih veže redna državljanska vojaška obveznost.

Vsi slovenski študentje od najmlajših nazgor hočemo biti vključeni kot aktivne postavke v naš narodno-obrambni sestav. Poleg branilcev naših posvečenih meja se potrebni še branilci na okopih proti improviziranim

sovražnim postojankam v zaledju, če bi se te postojanke v danem trenutku pojavile. Slovenska katoliška dijaška mladina, z njo vse slovensko dijaštvo, prosi poveljstvo naše narodne obrambne sile, naj mimo rednih vojaških obveznikov vključi v svoje obrambne načrte in račune tudi naše mlade dijaške vrste. Bolela bi nas neprosto voljna odsotnost v pripravljeno sestavo, ko mora domovina z vsemi razpoložljivimi silami biti pripravljena na vse.

Ako bo Vsemogočni Bog naši ljubljani domovini prihranil veliko preskušnjo, ko jo v teh trenutkih preživlja toliko evropskih narodov, pa bo skupna pripravljenost vsega mladega slovenskega, hrvatskega in srbskega rodu v žrtvah domovinske ljubezni rodila blagoslov notranjega prerodenja, ki bo novo poročstvo nepremakljivosti zgodovinskega dejstva — kraljevine Jugoslavije.

Zivela velika nepremagljiva Jugoslavija!
Zivel kralj Peter II!

BOG, NAROD, DRŽAVA!

SLOVENSKI DIJAŠKA ZVEZA

za srednješolske kroške SDZ in včlanjena akademska društva: Cirilsko društvo, SKAD »Danica«, AKD »Kladivoc«, DSKA »Savica«, Akad. klub »Straža«, AKD »Veda«, SKAD »Zarja«.

Beseda o ljudskem zavarovanju

Imel sem priliko na letošnjih občnih zborih krajevnih kmečkih zvez priti v stik s kmečkimi ljudmi in smo razpravljali tudi o zavarovanju kmečkih ljudi za bolezen, starost in onemoglost. Neverjetno je veliko zanimanje med njimi za to vprašanje. Ugotoviti je treba, da rešitev tega vprašanja želijo vsi čimprej, ker so razmere na kmetih včasih naravnost obupne, ako se v družini nasele bolezen in ni denarja za potrebnega zdravnika in zdravila. Kako hudo je, ako kmečki človek radi nezgode poslana odveč in ne more več delati. Kako hudo je za stare in mlade, da mladi staršem ne morejo nuditi primerne oskrbe, ki so jo starši s svojim delom in pri vsej skrbi ter žrtvi za grunt več kot zaslužili. Dvakrat hudo je, če vse to zadene kmečkega posla. Ni čudno, če je med kmečkimi ljudmi toliko zanimanja za to vprašanje.

Ena stvar pa kmečke ljudi skrbi, če bi se vprašanje kar na hitro uveljavilo ter bi morda bilo podobno izpeljano, kakor je zavarovanje izvedeno za delavstvo: denarnih dajatev se kmečki ljudje bojijo, ker bi jih pri sedanjih gospodarskih razmerah ne zmogli. Bojijo se uradniškega aparata, poleg tega pa jih še skrbi, da bi potem dobivali slabša zdravila, kakor se večkrat od zavarovanih delavcev čujejo pritožbe, da za svojo bolezen ne dobijo primernih zdravil, če so ta predraga, in se v takih primerih morajo zdraviti sami na lastne stroške.

So to važna vprašanja, za katera hočejo imeti kmečki ljudje točnega odgovora. V tem je res treba imeti veliko previdnosti, ker

stvarno je gospodarsko nemogoče, da bi plačevali dragi aparat, ki bi bil potreben, če bi se zavarovanje izvedlo slično delavskemu. Iz tega stališča se že vidi zdrav čut kmečkega človeka, ki jasno uvidi nevarnost napačno izvedenega, če tudi še tako potrebnega zavarovanja.

Če smo enkrat spoznali nujno potrebo, da se tudi kmečki ljudje zavarujejo za življenjske prilike, potem ne smemo ostajati samo pri spoznanju, ampak je treba, da pride mo tudi dejanjem. Treba je, da se vprašanje zagrabi z vso resnostjo. Na tem se je že pričelo precej študirati, a ti dosedanji zaključki ne obetajo še takojšnje rešitve. Zdi se, da

se rešuje vse preveč na računski podlagi in samo za kmečki stan. Kdor pozna sestavo našega podeželskega prebivalstva in to praktično vzame za podlago, se zdi, da ima morda prav stališče ZAKŠ, naj bi se izvedlo zavarovanje kmečkih ljudi v sklopu splošnega ljudskega zavarovanja. V tem primeru ne bi bilo potrebno ustvarjati nikakega novega aparata za zavarovanje, ker bi bilo potrebno samo že obstoječega nekoliko izpopolniti. Socialni oddelek banske uprave ali bodoči oddelek za socialno skrb pri novi upravni oblasti Slovenije bi svoje delo izpopolnil in tesneje navezal na že obstoječe socialne odseke pri naših občinah, kateri bi najlažje in tudi najpriljubljenejši mogli izvrševati naloge, ki bi jim bile stavljene s takim splošnim ljudskim zavarovanjem. Na ta način bi se izognili novemu aparatu, ki bi bil zelo drag, poleg tega pa bi ne mogli biti pravičen, ker bi reševanje izplačil zavarovalnice pač moralo biti izvedeno kar po gotovih vzorcih, kakor n. pr. je to danes uveljavljeno pri zasebnih zavarovalnicah, potrebno pa je tudi v tem oziru upoštevati socialni položaj v potrebi se nahajajočega človeka, da se z njim ravna tako kakor je prav zanj primerno.

Zahteva današnjega časa bi morala biti, da je vsak človek zavarovan, kakor tudi, da je vsak naš človek nekje zaposlen. Ljudi, ki sebi kruha nočejo služiti in se delu nameno- ma odtegujejo, spadajo v prislilne delovne oddelke, ki bi se morali ustvariti in razbremeniti podeželje pred brezposelnimi obiskovalci, katerih se morajo še ljudje bati.

Splošno ljudsko zavarovanje ne more biti izvedeno v obliki pokojnin, temveč mora slo- neti na podlagi medsebojne pomoči, da ima človek primerno oskrbo, ki ju kot socialno bitje zasluži in če si teh dobrin več ne more ustvarjati sam, mu mora pač priskočiti na pomoč družba.

Kmečki ljudje od splošnega zavarovanja ne zahtevajo toliko, kot si nekateri predstavljajo. Kmečki ljudje pričakujejo po ceni zdravnika, kar bi se lahko doseglo z nastavitvijo banovinskih zdravnikov, želijo cenena zdravila, kar bi tudi ne bilo tako zagonetna zadeva, ako bi se to hotelo res prav izvesti, in hočejo gotovosti, da ne bi po vseh trudih in naporih morali celo brez vsake svoje krivde na starost hoditi od hiše do hiše, končno pa umirati popolnoma zapuščeni v prostorih, za človeka neprimernih. Zavarovanje, kakor ga razumevajo preprosti ljudje, je izvedljivo, ako bi bilo za to dovolj dobre volje.

Brezmesni dnevi

Pod tem naslovom čitamo v glasilu slovenskih trgovcev sledeče:

Že več kot teden dni se izvaja uredba o varčevanju z živili, ki se na zunaj najbolj vidno izraža v tem, da so tudi v naši, sicer tako bogati agrarni državi, uvedeni brezmesni dnevi. Ker se iz naše države izvažajo velike množine živine v inozemstvo, predvsem v Nemčijo in Italijo, se je začelo polagoma čutiti doma ne ravno pomanjkanje mesa, pač pa je nastala skrb za bodočnost, da bi se sčasoma število živine in drobnice preveč skrčilo. Zato so izdali uredbu, ki predvsem omejuje klanje živine, t. j. goved, telet in svinj. V uredbi je precej nejasnosti, ki jih bo treba v najkrajšem času odpraviti, da se ne pripetijo po nepotrebnem nesporazumevanja.

Tako pojasnjuje sedaj banska uprava, da ne ob brezmesnih dnevih, to je v torkih in petkih, sme klati živina, izvzemši ona, ki je izrečno prepovedana. Živali, ki v uredbi niso navedene, se smejo klati in brez omejitve meso prodajati ter v gostilnah iz njega prirejati jedi. Klati se torej do

nadaljnega smejo brez omejitve drobnica, kakor ovce, ovni, jagnjeta, koze, kozli, kozlički, perutnina, ribe itd., pa tudi konji, osli itd. Uredba se nanaša glede prodaje in prirerjanja jedil le na sveže meso, nikakor pa ne na prekajeno (suho) svinjsko meso, ki je torej povsem prosto. Kar velja glede mesa, velja glede porabe tudi za drob, slanino, mast itd. Klati se smejo, kar se tiče svinj, le mlade živali, pujski.

Je pa še nekaj nejasnosti, ki jih kaže čimprej pojasniti. Tako se ne strinjajo pojmi, ki jih imamo o teletih mi in pa na jugu države. Pri nas smatramo za tele mlado govedo v starosti do kakih šestih tednov, ki še sesa, dočim velja na jugu za tele še govedo do kakih šestih ali sedmih mesecev. Treba je popolnoma natančno določiti, do katere starosti se teleta ne smejo klati. Ravno tako uredba ne govori o tem, ali sta tork in petek brezmesna dneva, tudi če je ta dan praznik, ali pa se ta dan sme meso prodajati. Tudi tu je treba jasnosti, da ne bodo potem sitnosti.

Drobne

Ameriški psihater dr. Schaffer je sestavljal seznam raznih pesmi in skladb, ki vplivajo tolažilno pri raznih duševnih obolenjih. Da glasba dosega ta namen, ni nič novega, saj nam že sv. pismo pripoveduje, da je David s svojo igro pomiril obolelega kralja Sava.

Priden mož. »Strašno sem zadovoljna z Miho. Ne k. ji. ne igra kart in zvečer je vedno pri meni.« — »Ali tudi ne pije?« — »Prav za prav pije Miha redko... le, če mu kaj dobrega skuham.«

Ledeniki izginjajo. Profesor geologije na vseučilišču v Inomstu von Klebelsberg meri že leta po naročilu nemškega planinskega društva ledenike v Vzhodnih Alpah, da bi ugotovil njih premikanje. Vsako spomlad izdaja svoje poročilo, ki je izšlo tudi letos in ki ugotavlja, kakor prejšnja, da ledeniki znatno naradujejo. Tako poroča o kaprinskih ledenikih iz skupine Velikega Kleka, ki jih meri vsako drugo leto, da so zdaj še močnejše naradovali nego je pričakoval leta 1936. Konec Karlingerkeesa je ves razdrapan. Najmočnejši

teški bombniki »Tistemu, ki napada, gre vedno bolje, ker je na njegovi strani korajša. Kdor bo hitro in brezobzirno v bodoči vojni napadal, temu bo šlo vsekakor bolje.«

Krokodil v Pirenejih. Prebivalce v Osunu je strašila predpotopna zver, ki so jo nekateri opazili v skalovju Pirenejev. Prvi jo je zagledal neki kmet v gorah, kako je nepremično, s široko odprtim žrelom zrla vanj. Mož se je silno prestrašil in zbežal v vas. Kmalu nato sta »strašno zver« videli dve ženski na bregu potoka. Orožniki so se odločili, da poistojte zver in jo ustrelijo. Pridrutilo se jim je sto lovecev. Dva dni je trajal že pogon, toda brez uspeha. Že so mislili, da se je zver preselila drugam. Na potu domov pa jo zapazijo skriti v grmovju. Takoj je zagrmelo več strelcov, toda pošast je ostala nepremična. Lovci so se previdno približali — glej pošast! Velik krokodil je stal

tam. Bil je nagačen. Nekdo si je privoščil laho, da je prestavljal krokodila na razne kraje in strah ljudi. Hudomužneža sedaj iščejo orožniki.

Ni mu ostal dolžan. Ladko pride ves raztrgan domov. Mama ga kara: »Tako, spet si se prejel s Slavkom? Kakšno imaš hlače? Spet bom morala kupiti nove.« — Ladjko: »Več, mamica, to je ni tako hudo, Slavkova mamica bo morala kupiti novega Slavka, tako sem ga zdelal.«

100.000 dolarjev za glavo dominikanske generala. Leta 1900 je prišel na Kitajsko 20 letni mladonar Vincent Labbe iz Belgije. Leta 1937 si je pridobil kitajsko državljanstvo Yuan. Naturaliziran Kitajec je bil s celim srcem in dušo pripravljeno državljanstva vojna, se je popolnoma posvetil obliki ranjenec. Kmalu je postal stotnik sanitetnega oddelka, sedaj pa je generalni poročnik pri zverni kitajski armadi. Japonci so na njegovo glavo razpisali visoko nagrado, ki je narasla zdaj za 100.000 dolarjev.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5.—. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Dobre kose, mizle rose, rada trava se kosi!

Najboljše kose, kosilje, osele in klepalnike dobite po ugodnih cenah v železnini Fr. STUPICA - Ljubljana, Gospodsvetska c. 1.

Manjša hiša z njivo

naprodaj. - Polizve so pri Jerič Franciški - Rodne 9 pri Trebnjem.

Hlapec

vajenega poljskih del, 40 do 55 let starega, sprejemem na malo posestvo. Ivana Skriep - Brod 3, p. St. Vid nad Ljubljano.

Služkinjo

od 14 let naprej sprejemem na majhno posestvo. Vizmarje 34.

Krojaškega vajenca

sprejemem takoj. Mavec Jakob, krojač, Ig pri Ljubljani.

Hrastove frize

za parkete kupujemo. Ponudbe z navedbo množine in dobavnega roka na: Remec - Co., Kamnik.

4 pridne kosce

sprejememo za 10. junij. - Franc Juvan, Srednje Gameljno 20.

Majhno posestvo

od 50.000 din. na Dolenjskem, takoj kupim. Naslov v upravi »Domoljuba« pod 7991.

Delavca za košnje

sprejemem. Plača 400 din na mesec. Zobjek, Rudnik 18, Ljubljana.

Čuvaja

sprejemem na kmečko posestvo, ki se da tudi poceni v najem. Ponudbe na upravo »Domoljuba« pod št. 7972.

Dobro gospodarstvo

varčno, od 35—45 let. Iz predmetja ali Stajerske — sprejemem v stalno dobro službo. - Ponudbe upravi »Domoljuba« pod značko »Obrtnik« 7988.

Moške obleke

perilo in vsa oblačila po priznane nizkih cenah si nabavite pri Preskerju - Sv. Petra cesta 14 - Ljubljana.

Stavbenik!

Storjo za stropce,

strešno lepenko, trboveljski cement in ves ostali gradbeni material nudi najugodnejše cene Fr. STUPICA, Ljubljana, Gospodsvetska c. 1.

Usnje

domačega izdelka nudi najugodnejše cene obrtnikom in kmetovalcem LAVRIC, usnjarna — Šč. Vid pri Stični.

Kupim

po najvišji ceni zdravilna zelišča, cvetje in korenine ter kumno, Krhiljkovo in češnično lubje, arnikovo, lipovo in bezgovo cvetje. Korenine od vovkovca in beladone. — Rčne rožičke. Liste od brze, malin in robide. Listi morajo biti lepe naravne zelene barve, ravno tako cvet lepo posušen v senci. Ant. Stergar, Kamnik.

Ljubljanski velesejem

1.—10. junija 1940

(47. razstavnica prireditev)

600 razstavljalcev domačih in inozemskih Bogato založen velesejem

POLJEDELSKI STROJI IN ORODJE

Posebne razstave: pobištvo, avtomobili, zaščita pred napadi iz zraka, naša vsakdanja hrana, zobna tehnika, turizem.

Polovična voznina na železnici in parnikih. Na posajni blagajni kupite rumeno železniško izkaznico za din 2.—.

Ledenik Vzhodnih Alp, Pastirica, pa je izjerna in se vede drugače nego ostali ledeniki. Ob koncu lanskega avgusta je segala še do višine 2500 m, medtem ko je meja vzhodno alpskih ledenikov danes v splošnem v višini 2900 m. Hitrost, s katero se ledeniki pomikajo, je z izjemo Pastirice tudi manjša nego je bila prej.

Slovenski dom

JB NAŠ CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM CITATELJEM TOPLO PRIPOROČAMO. IZBAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESEČNO SAMO 12 DINARJEV. ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROČITI »SLOVENCA« JB »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMESTILO. PIŠITE NA DOPISNICO UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ ŠTEVILK LISTA NA OGLED.

Nemški polkovnik o usukih španske vojne. Nemški polkovnik Xilander je v frankfurtskem govoru navajal izkušnje iz španske vojne. Uvodno je poudaril, da so se v španski vojni borili reveži proti revežem, mali po številu in slabotni po opremljenosti. Mali, lahki tanki so se slabo izkazali, istotako manj uporabljiva so mala letala. Izvrsno se v vojni obnesejo po mnenju nemškega polkovnika

Moštova esenca Mostin

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izbornico, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekla za 150 litrov din 20.—, po pošti din 40.—, 2 steklenici po pošti din 65.—, 3 steklenice po pošti din 85.—.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1
Na deželi pa zahtevajte Mostin pri Vašem trgovcu ali zadrugi.

Res srečen človek. Prvi: »Ali se spominjate gospoda Krivca, ki se je prav isti dan zavaroval za življenje kot Vi?« — Drugi: »Seveda se spominjam. In kaj je z njim?« — Prvi: »Danes kotraj je umrl.« — Drugi: »Srečen človek! Komu eno leto je plačeval premijo in sedaj mora zavarovalnica izplačati celo zavarovalno vsoto.«

Had ožitek. Sodnik: »Čudno se mi zdi, da ste ukradli blago, niste se pa dotaknili blagajne. Je bila odprta in polna denarja.« — Tat: »Gospod sodnik, prosim vas, ne očitajte mi še vi tega, ki me je že žena zavoilo tega dovolj zmerjala.«

Prav je imel. Sodnik: »Oče, ali znate pisati?« — Kmet: »Tako že kakor vi!« — Sodnik: »Odpovrjajte dostojneje, če ne, vs pustim zapretilo.« — Kmet: »Prosim ponižno, vi se podpisate tako, da živ krat podpisna ne prebere. Tako znam pa tudi jaz pisati.«

Stopnjevano vprašanje. Mož ženi, ki nosi umetno lasuljo: »Kako le moreš nositi laso, ki jih je prej nosila druga oseba?« — Žena: »In ti kako le moreš nositi čevlje, ki jih je prej nosila drugo tele?«

URE

vseh vrst, najlepša darila za birmance po najnižjih cenah pri trvdki

A. Božič, Ljubljana

Frančiškanska ulica 3

Kupuje staro zlato po najvišjih cenah

Zemljak si ga je večkrat privoščil obilno mero, a je skrival, da domači tega niso zuparili. Precej pozno je že bilo, ko je stopal nekoga večera proti domu. Med potjo je postajal, dihal pod nos in vohal sapo. »Dišim pa res,« je ugotovil, »ampak vsa sem pil, ne bom poveljal. Porečeni da sem jedel solato z vinskim jesihom.«

Levorokac. Joza je »slevičar«, pa se hvali pred Tevdom: »S svojo levico lahko delamo kakor z desnico.« — Tevd: »Tako? Potem vtakni svojo levico v desni žep!«

Telegram. Jože Pašerka, star mešetar, je prejel v Velikovec živino kupovat in je od tam poslal ženi tale telegram: »Ker večerni vlak nobenih volov s seboj ne vzame, bom šela jutri prišel.«

Še ena. Gost v vaški gostilni domačemu bliscu, ki mu je prinesel juho: »To vendar ne sta vi palec v juho pomakate!« — Janez: »Nič ne da saj ni vroča!«

»Domoljuba« stane 88 din za celo leto, za inozemstvo 60 din. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnina, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se razpisujejo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-64. Izdajatelj: dr. Gregorij Petjak. — Urednik: Jaka Kobilica. — Za Jugoslovanske Ukarni: Jaka Kramaric.